

Εικόνα 1. Αναρτημένη ανακοίνωση (πότε) όλες τις ημέρες του Συμποσίου.

Η Διαθήκη Ζωής Μου

Πάντως δεν πρέπει να υπάρχει εικαζομένη συναίνεση. Πρέπει να υπάρχει καθαρή συναίνεση, τότε που ήταν υγιής. Όταν δεν υπάρχει, τότε την αναπληρώνει η οικογένεια, η κοινωνία, και η ιατρική κοινότητα.

Ιερόθεος, Επίσκοπος Ναυπάκτου & Αγίου Βλασίου, Εταιρία Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα 8-2-2017

ΔΙΑΘΗΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ ΑΝΩΔΥΝΑ, ΑΝΕΠΑΙΣΧΥΝΤΑ, ΕΙΡΗΝΙΚΑ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ, ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ ΜΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΚΑΘΕ ΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΘΑ ΕΧΕΙ ΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΜΟΥ

ΕΓΩ, ο **Ιωάννης Δημολιάτης** (Γιάνης) του Δημητρίου και της Κωνσταντίνας, γιατρός, αναπληρωτής καθηγητής Τμήματος Ιατρικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ΑΔΤ ΑΕ-275340/26-2-2007, κάτοικος Πεδιάδος, οδός Ιπποκράτους χωρίς αριθμό, μετά προσεκτική σκέψη και έχοντας πλήρη διάγνωση πνεύματός, ΓΡΑΦΩ ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΦΩ ΑΥΤΗ ΤΗ ΔΙΑΘΗΚΗ:

ΑΝ ΟΠΟΤΕΔΗΠΟΤΕ στο εξής δεν μπορώ να συμμετάσχω σε αποφάσεις για τον εαυτό μου ή/και δεν μπορώ να αυτοεξυπηρετηθώ από οποιαδήποτε αιτία (εκφυλιστική νόσος του νευρικού συστήματος: εγκεφαλική βλάβη από τραύμα, εγκεφαλικό επεισόδιο, όγκο κτλ· άνοια από Αλτσχάιμερ, πολλαπλά εγκεφαλικά κτλ· κακοήθης νόσος ανεπάρκεια του ανοσοποιητικού συστήματος: οποιαδήποτε άλλη κατάσταση παρόμοιας σοβαρότητας) επί το πολύ έξι μήνες (ή νομικότερα αν δύο ανεξάρτητοι γιατροί συμφωνούν ότι τη δεδομένη στιγμή δεν υπάρχουν επιστημονικά τεκμηριωμένες [evidence-based] σοβαρές πιθανότητες να αυτο-εξυπηρετούμαι το αργότερο σε έξι μήνες από την έναρξη της παραπάνω κατάστασης), ΤΟΤΕ δεν υπάρχει για μένα μέλλον. Έχει έρθει η ώρα μου για ωραίο ωρικό θάνατο. Στο πρώτο επόμενο κόμμα οποιασδήποτε αιτίας, στην πρώτη επόμενη ανεπάρκεια οποιουδήποτε οργάνου, στην πρώτη επόμενη λοίμωξη οποιασδήποτε εντόπισης, δεν θα υποβληθώ σε καμία ιατρική παρέμβαση για παράταση της ζωής μου.

Αν το πολύ έξι μήνες από την έναρξη της η παραπάνω κατάσταση εξακολουθεί, οι συγγενείς μου ή όποιοι θα έχουν τότε τη φροντίδα μου θα αποφασίσουν για μένα χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε ιατρική γνώμη.

Τυχόν οδοντικά συμπώματα (περιλαμβανομένων αυτών από στέρηση τροφής ή υγρών) να ελέγχονται κατάλληλα, αλλά όχι με τεχνητή αναπνοή ή τεχνητή σίτιση ή τεχνητή ενυδάτωση, ακόμα κι αν αυτό συντομεύσει τη ζωή μου.

ΔΙΝΩ τη συγκατάθεσή μου για οτιδήποτε προταθεί να γίνει ή να μη γίνει για να τηρηθεί η διαθήκη μου ετούτη ώστε να μου εξασφαλιστεί ένας καλός θάνατος (ευθανασία) και να αποτραπεί πάση θυσία ένας κακός θάνατος (δυσθανασία), και απαλλάσσω τους θεράποντές μου και όσους θα

έχουν τη φροντίδα μου από κάθε νομική ή άλλη ευθύνη που ίσως προκύψει από μια τέτοια, σύμφωνα με την διαθήκη μου ετούτη, πράξη ή παράλειψη.

ΕΠΙΘΥΜΩ η εντολή μου αυτή να γίνει **απόλυτα** σεβαστή.

ΑΠΟΤΕΛΕΙ **ΔΙΑΘΗΚΗ**, υπερισχύει κάθε προηγούμενης σχετικής δήλωσης ή διαθήκης μου, **οφείλει** να υπερισχύσει οποιασδήποτε αντίθετης άποψης ή νομικής ρύθμισης, τυχόν παραβίασή της συνιστά αξιόποινη κατάλυση του **αυτεξούσιου** του προσώπου μου, εφόσον δε δεν την έχω ανακαλέσει οφείλει να θεωρηθεί ότι **συνεχίζει** να με αντιπροσωπεύει.

ΕΠΙΘΥΜΩ να γίνει **απόλυτα** κατανοητό ότι είμαι θνητός, και ότι φοβάμαι τη σωματική και πνευματική μου αποδιοργάνωση και εκφύλιση και την απόλεια της αξιοπρέπειάς μου πολύ περισσότερο από όσο φοβάμαι το θάνατό μου. Επιθυμώ τα τέλη της ζωής μου ανόδυνα, ανεπαίσχυντα και ειρηνικά, τυχόν δε **εκφύλισή** μου σε καρδιο-πνευμονο-γαστρεντερικό παρασκευάσμα-πειραματόζωο των μετόχων, συνεργατών και εργατών της σύγχρονης βιοϊατρικής τεχνολογίας θα ήταν η **χειρότερη** δυνατή καταρράκωση του προσώπου μου.

ΖΗΤΩ από τους θεράποντές μου κι από αυτούς που με οποιοδήποτε τρόπο θα με φροντίζουν, εάν σε οποιαδήποτε περίπτωση αμφιβολίας ή αβεβαιότητας αναρωτηθούν ποια θα ήταν η επιθυμία μου, να λάβουν τη διαθήκη μου ετούτη **δεσμευτικά** υπόψη τους. Σε αντίθετη περίπτωση, **εντέλλομαι** τα παιδιά μου ή όποιοι θα έχουν τότε την ευθύνη της φροντίδας μου (α) να ασκήσουν **δίωξη** κατά παντός υπευθύνου για βιασμό του αυτεξούσιου του προσώπου μου, και (β) να **απιθώσουν** το ως άνω παρασκευάσμα-πειραματόζωο στην πόρτα του βιαστή της διαθήκης μου ως επίτευγμά του, ιδιοκτησία του και περιουσία του· εγώ δε θα υπάρχω εκεί.

Πεδινή Ιωαννίνων 19-2-2016

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
το γνήσιο της υπογραφής

Γιάνης Δημολιάτης

mednet.gr/archives/2016-sup/pdf/54.pdf

Ανυπολόγιστης αξίας όργανο αυτεξούσιας καλοθανασίας στην υπηρεσία του 21^{ου} αιώνα της χώρας

- Διαθήκη **περιουσίας** κάνομε: τι να γίνει το σπίτι μας, το ΙΧ μας, τα λεφτά μας.
- **Κι η ζωή μας; Τι να γίνει η ζωή μας;**
- Α! Διαθήκη Ζωής εμείς δεν κάνομε...
- **Δεν αξίζει** (η ζωή μας) **ούτε όσο το ΙΧ μας**
Αν ήμουν υπουργός Υγείας (και όχι ασθενείας) θα απαιτούσα από κάθε γιατρό που τον πληρώνω, και ως αναγκαία προϋπόθεση **για** να τον πληρώνω, να καταθέσει τη διαθήκη του.

Ο καθένας τη δική του για το δικό του τέλος: **πότε, πώς, πού, με ποιον** θέλει να πεθάνει. Ακόμα κι αν υπογράψει: **Θέλω να πεθάνω στα 150 μου στη ΜΕΘ, ακόμα κι αν μόνο η καρδιά μου χτυπά και όλα τα άλλα όργανά μου έχουν εκφυλιστεί, ακόμα κι αν είμαι συνδεδεμένος με όλα τα μηχανήματα του κόσμου, οσοδήποτε κι αν είναι το κόστος, διαθέτω δε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία μου για αυτό το σκοπό** = Διαθήκη απόλυτα σεβαστή. **Αρκεί να υπάρχει.**

Ανύπαρκτη διαθήκη = ΤΟ πρόβλημα = Υπαρκτή ανευθυνότητα = Φορτώνομε στα παιδιά μας δική μας ευθύνη.

Όταν υπογραφούν + δημοσιευτούν **Οι πρώτες 100** το πρόβλημα αυτόματα θα λυθεί

Γιάνης Δημολιάτης, Μονάδα Ποιότητας Ζωής (και Θανάτου). Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. dimolia@uoi.gr

Γιατί ένα τέτοιο Συμπόσιο WHY SUCH A SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32635 & [doi:heal.uoi.12442](https://doi.org/10.12442/heal.uoi.12442)
Ο δρόμος ως το Συμπόσιο TOWARDS THE SYMPOSIUM olympias.uoi.gr/32632 & [doi:heal.uoi.12439](https://doi.org/10.12439/heal.uoi.12439)
Πρόγραμμα PROGPA olympias.uoi.gr/32633 & [doi:heal.uoi.12440](https://doi.org/10.12440/heal.uoi.12440)
Ομιλίες (121 βίντεο) ORAL PRESENTATIONS (121 videos) <https://www.youtube.com/@1-706/videos>
ΠΡΑΚΤΙΚΑ PROCEEDINGS olympias.uoi.gr/32634 & [doi:heal.uoi.12441](https://doi.org/10.12441/heal.uoi.12441)
Απολογισμός: Ήμουν κι εγώ εκεί! REPORT: I WAS THERE! olympias.uoi.gr/33342 & [doi:heal.uoi.13058](https://doi.org/10.13058/heal.uoi.13058)
Παρόν άρθρο THIS PAPER olympias.uoi.gr/33207 & [doi:heal.uoi.12962](https://doi.org/10.12962/heal.uoi.12962). EN Summary follows

Μεταθανασία^a (Μεταθανάτια μακροζωία^b): Αιτία κατάρρευσης της χώρας.^c Ευθανασία^d μου ή Δυσθανασία^e της Κοινωνίας μου; Οφείλω να επιλέξω.-^{1f}

Γιάνης Δημολιάτης²

Μονάδα Ποιότητας Ζωής, Εργαστήριο Υγιεινής & Επιδημιολογίας, Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών
Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Ευθανασία (εύ-θάνατος) τού ερυθρού μου αιμοσφαιρίου που αυτή τη στιγμή οξυγονώνει τον νού μου ή δυσθανασία μου; Προγραμματισμένος θάνατος των κυττάρων μου ή απρογραμμάτιστος δικός μου; Από αναιμία αν τα ερυθρά μου πεθάνουν πριν την ώρα τους (προθανασία), από καρκίνο αν μετά την ώρα τους (μεταθανασία). Ευθανασία μου ή δυσθανασία της κοινωνίας μου; (Συμπαράσφοντας κι εμένα επίσης στο θάνατο.) Προγραμματισμένος θάνατός μου ή απρογραμμάτιστος της κοινωνίας μου; (Και, μέσω αυτού, απρογραμμάτιστος δικός μου επίσης.) Ευθανασία τού όντος ή δυσθανασία τού είδους; Προγραμματισμένος θάνατος τού όντος ή απρογραμμάτιστος τού είδους; Να ζει κανείς ή να μη ζει; Ιδού περί τίνος πρόκειται, ιδού για τί πράγμα μιλάμε όταν λέμε "Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε" (ΠΠΠ). Ιδού ποιο πρόβλημα έχουμε να λύσουμε.

Ήδη διακόσιες χιλιάδες ανοϊκοί, στην Ελλάδα μόνο, αποσύρουν από την παραγωγή και την αναπαραγωγή ισάριθμους απογόνους τους για να τους φροντίζουν επί όλο και αυξανόμενο χρονικό διάστημα. Απόσυρση από την παραγωγή σημαίνει ότι τρέφονται με συντάξεις κι επιδόματα, που οδηγούν τους ίδιους μεν σε διαστροφή συνειδήσεων (εθίζονται να τρώνε χωρίς να εργάζονται,^g έξι δε δευτέρα φύσις), τη χώρα δε σε δάνεια και μνημόνια, που θα ξεπληρώσουν τα παιδιά, εγγόνια, δισέγγονα και τρισεγγονά μας (διαγενεακή κερδοσκοπία: η γενιά μας τρώει το φαί τους, η γενιά μας τρώει τη ζωή τους). Απόσυρση από την αναπαραγωγή σημαίνει πως νέο αίμα στην κοινωνία δεν μπαίνει, η κοινωνία πάσχει από (κακοήθη) αναιμία, από κακοήθη αγενεσία^h (ο Κρόνος έφαγε τα παιδιά του πριν ακόμα

^a **μεταθανασία**: μετά + θάνατος = μετά την προγραμματισμένη ώρα (μορφή δυσθανασίας, κακού θανάτου).

Αντίθετο: **προθανασία**: προ + θάνατος = πριν την προγραμματισμένη ώρα (μορφή δυσθανασίας, κακού θανάτου).

^b **μεταθανάτια μακροζωία** = μεταθανασία (<http://www.altraofficina.it/ivanillich/Articoli/IngPosthumousLongevity1989.pdf>).

^c Βλ. έκρηξη Διευθυντή ΜΕΘ Ιωαννίνων στη συζήτηση της συνεδρίας Κ2: > Κορυφή σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Κ2 > άρθρο 6 > σελ. 6 > Κουλούρας: 100% θα πεθάνει, κόστος 150.000 ευρώ. Ποια χώρα είναι τόσο πλούσια που **καίει** τα χρήματά της;

^d **ευθανασία**: ευ + θάνατος, καλός θάνατος, πεθαίνοντας καλά = την προγραμματισμένη ώρα. Αντίθετο: **δυσθανασία** (καί οι δύο μορφές της, προθανασία τε και μεταθανασία).

^e **δυσθανασία**: δυσ + θάνατος, κακός θάνατος, πεθαίνοντας κακά = όχι την προγραμματισμένη ώρα (νωρίτερα [Προθανασία] ή αργότερα [Μεταθανασία]).

^f Οι **σημειώσεις** 1, 2, 3, ... Στο τέλος του άρθρου, σελ. 13-20.

^g Όχι και τόσο σύμφωνο με το του Αποστόλου Παύλου "ο μη εργαζόμενος μηδέ εσθιέτω", Β Θεσ 3.10.

^h **αγενεσία**: α + γένεσις = μη γεννήσεις = απουσία / έλλειψη / έλλειμμα γεννήσεων = δεν υπάρχουν παιδιά να αντικαταστήσουν τους γονείς τους.

γεννηθούν...), και σε βάθος δυο-τριών μόλις γενεών αντικαθίσταται από δημογραφικά δυναμικότερες κοινωνίες.

Από την ημέρα που, αν πεθάνω, από κανενός το νου δεν θα περάσει να πει τα παιδιά μου ορφανά, με κάθε μέρα που θα περνά θα τους είμαι χρήσιμος όλο και λιγότερο ζωντανός όλο και περισσότερο πεθαμένος. Εγώ ο ίδιος δεν θα είχα καν γεννηθεί, αν από την εποχή των προ-παππούδων μου ως σήμερα κανένας στη Γη δεν είχε πεθάνει. Για να είναι δυνατόν να έρθουν στον κόσμο τούτο δυσέγγονά μου, πρέπει κάποιος να τους παραχωρήσει τη θέση του. Οποιοσδήποτε άλλος εκτός από μένα θα ήταν ανήθικο, όρισα στη διαθήκη ζωής μου. Τούτο δε το επίγραμμα στον τάφο μου παραγγέλλω: «Ού το θανείν εστί κακόν επει τό γε μοίρ' επέκλωσεν, αλλά το πριν τε καί ύστερον ηλικίης και γονέων πρότερον και τέκνων ύστερον», «Δεν είναι κακό να πεθάνεις στην ώρα-σου, αλλά το να πεθάνεις: πριν την ώρα-σου, μετά την ώρα-σου, πριν τους γονείς-σου, μετά τα παιδιά-σου.» Οι γονείς μου έχουν πεθάνει. Να πεθάνω όταν δεν θα αυτοεξυπηρετούμαι είναι τώρα το χρέος μου προς το επί της Γής αθάνατο Εγώ μου (τους απογόνους μου) και προς το Εμείς μας (την κοινωνία μου).

Λέξεις-κλειδιά: ευθανασία, δυσθανασία, προθανασία, μεταθανασία, μεταθανάτια μακροζωία, διαγενεακή κερδοσκοπία, προγραμματισμένος ανθρώπιος θάνατος, ανθρώπιος απόπτωση, θάνατος της κοινωνίας, θάνατος του είδους, γιατί πρέπει να πεθαίνουμε, ΓΠΠ, προγραμματισμένος κυτταρικός θάνατος, κυτταρική απόπτωση, τέλος της ζωής, θάνατος με αξιοπρέπεια, αξιοπρεπής θάνατος, καλός θάνατος, ωραίος θάνατος, ευ-θάνατος, ώριμος θάνατος, ανώριμος θάνατος, μεθώριμος θάνατος, πρόωρος θάνατος, θάνατος πριν την ώρα μου, θάνατος στην ώρα μου, θάνατος μετά την ώρα μου, μετάωρος θάνατος, αθανασία επί Γης, γιατί πρέπει να πεθάνω εγώ, ΓΠΠΕ, πότε πρέπει να πεθαίνουμε, ΠΠΠ, πότε δεν πρέπει να πεθαίνουμε (πότε δεν είναι η ώρα μας), ΠΔΠΠ, πότε πρέπει να πεθάνω εγώ, ΠΠΠΕ, πότε οφείλω να πεθαίνουμε, ΠΟΠ, πότε οφείλω να πεθάνω εγώ, ΠΟΠΕ, πώς πρέπει να πεθαίνουμε, ΠώΠΠ, πού πρέπει να πεθαίνουμε, ΠύΠΠ, με ποιον δίπλα μας πρέπει να πεθαίνουμε, ΠνΠΠ, από ποια αιτία πρέπει να πεθαίνουμε, ΠάΑΠΠ, ποιος αποφασίζει τα πρέπει του θανάτου, ΠςΑΠΘ, πώς διασφαλίζει τα πρέπει του θανάτου, ΠώΔΠΘ.

Metathanassíaⁱ (Posthumous longevity^j): Cause of the Collapse of Greece. Eftthanassía^k of me or Dysthanassía^l of my society? I must choose.-^{3m}

Ioannis D.K. Dimoliatis⁴

Quality of Life Unit, Department of Hygiene & Epidemiology, Faculty of Medicine, School of Health Sciences, University of Ioannina, Ioannina, Greece.

Summary

Eftthanassía of my blood red cells that are currently oxygenating my mind or dysthanassía of me? From anemia if my red cells die earlier than their programmed time (prothanassía), from cancer if later than their programmed time (metathanassía). Programmed death of my cells or premature unprogrammed death of me? Eftthanassía of me or dysthanassía of my community or society? (Dragging me, therefore, to my death as well.) Programmed death of me or premature unprogrammed death of my community or society? (And, through that, unprogrammed mine as well.) Programmed death of the individuals or

ⁱ **metathanassía** (pronounced like [here](#)) = post-thanassía = postmature death = posthumous longevity = death later than its programmed time (meta is the opposite of pro). Opposite: prothanassía.

prothanassía (pronounced like [here](#)) = pre-thanassía = premature death = death earlier than its programmed time (pro is the opposite of meta). Opposite: metathanassía.

^j **posthumous longevity** = metathanassía (<http://www.altraofficina.it/ivanillich/Articoli/IngPosthumousLongevity1989.pdf>).

^k **eftthanassía** (pronounced like [here](#)) = eu + thanatos = eu + death = dying well = good death = death in its programmed time (eu, pronounced ef, means well, good) ~ euthanasia. Opposite: dysthanassía.

^l **dysthanassía** (pronounced like [here](#)) = dys + thanatos = dys + death = bad death, either prothanassía or metathanassía (dys, pronounced like 'this', means bad, the opposite of ef). Opposite: eftthanassía.

^m See notes 3 and 4 (in English) at the end of the paper, pages 13-14.

unprogrammed death of the humanity? Eftthanassía of the individual being or dysthanassía of the species? To be or not to be? that is the question, but whose? This is the thing we are talking about when we say "when should we die?" (WnSWD). This is the problem we have to solve.

Two hundred thousand dementia patients in Greece alone withdraw from production and reproduction an equal number of their descendants to take care of them. Withdrawal from production means that they are fed on pensions and allowances, which lead them to conscience perversion (they gradually addict to eat without working,ⁿ and 'habit is a second nature') and the country to loans and memoranda, which our children, grandchildren, and great-grandchildren will repay: Intergeneration speculation: our generation eats their food, our generation eats their life. Withdrawal from reproduction means that new blood does not enter the society, the society suffers from (malignant) anemia, malignant agenesis^o (Saturn ate his children before they were even born...), and in just few generations this society will be replaced by demographically more dynamic ones.

From the day that, if I die, from nobody's mind will pass to say my children orphans, with each passing day I will be useful to them less and less alive, more and more dead. Me myself would not have been born if from the time of my great-grandparents until today no one on Earth had died. For my great-grandchildren to come in life, someone must offer them hir place. To be it offered to them by anybody else but me is immoral, I have stipulated in My Testament (living will; see p. 1). And this epigram on my grave I order: "It's not bad to die when your time comes, but before or after your time, before your parents, and after your children". My parents have died. To die when I will not be self-served is now my debt towards my immortal Ego on Earth (towards my descendants) and towards my society, our society, our Ego.

Keywords: *euthanasia, dysthanassía, prothanassía, metathanassía, posthumous longevity, transgenerational speculation, programmed human death, human apoptosis, why should we die, WySWD, programmed cell death, cell apoptosis, end of life, dying with dignity, good death, mature death, premature death, postmature death, immortality on earth, eftthanassía, death of society, death of species, why should I die, WySID, when should we die, WnSWD, when should not we die, WnSNWD, when should I die, WnSID, when must we die, WnMWD, when must I die, WnMID, how should we die, HwSWD, how should I die, HwSID, where should we die, WrSWD, whom should we die with, WmSWDW, what cause should we die from, WtCSWDF, who decides the 'shoulds' of death, WoDSD, how one ensures their 'shoulds' of death, HwESD.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Πού θα ήσασταν εσείς σήμερα, αν κανένας δεν είχε πεθάνει στη Γη ;	5
B. Είμαστε εις το ΕΓΩ: <i>ευθανασία Μου ή δυσθανασία Μου</i> ;	5-8
Γ. Είμαστε εις το ΕΜΕΙΣ: <i>ευθανασία Μου ή δυσθανασία Μας</i> ;	8-9
Δ. Από το ΕΜΕΙΣ πίσω πάλι στο ΕΓΩ: <i>ευθανασία μου ΚΑΙ αθανασία μου !</i>	10
Ε. Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα. - <i>Το χρέος μου</i>	10-11
Υστερόγραφο	12
Ευχαριστίες	12
Συγκρουόμενα συμφέροντα	12
Σημειώσεις / Βιβλιογραφία	13-20

Προσφώνηση του κ. **Ιωάννη Πνευματικού**, Καθηγητή Μονάδας Εντατικής Θεραπείας Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Προέδρου της πρώτης συνεδρίας του Συμποσίου «ΠΙ Άρνηση ή αποδοχή»;
- Ο κύριος Δημολιάτης δέ χρειάζεται συστάσεις. Υπάρχει ένας **όρος** στην διάλεξή του: '**Μεταθανασία**' ...
[η έμφαση δική του].

ⁿ Something rather opposite the Saint Paul's "the one who is unwilling to work shall not eat", B Thes 3.10.

^o **agenesis** = a + genesis = no births = absence / lack of births = births' deficit = no children to replace parents.

A. Πού θα ήσασταν εσείς σήμερα, αν κανένας δεν είχε πεθάνει στη Γη ;

Ποια είναι η επιδίωξή μας;
Να μην υπάρχουν παιδιά ανάμεσά μας;
Δημήτρης Τριχόπουλος⁵

Καλημέρα, καλώς ήρθατε, καλώς ορίσατε! Το πρώτο λεπτό δικό σας!

Ο καθηγητής Ανατομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Αλέξανδρος Άγιος αφιέρωσε το βιβλίο του «Στους μαθητές μου! Με αγάπη, ευθύνη και σεβασμό στους νέους που προσπαθούν να σπουδάσουν την τέχνη τού να διώχνεις το θάνατο και να απαλύνεις τον πόνο των ανθρώπων.»⁶ [η έμφαση δική μου⁷] Έστω ότι διώξαμε το θάνατο. Θέλω να μου πείτε, αν δεν είχε πεθάνει κανένας στη Γη απ' την εποχή τού προ-προ-πάππου σας, πού θα ήσασταν εσείς σήμερα. Ακούω. [Καμιά απάντηση.] Χέρια! [Μουδιασμένο ή απλά ξαφνιασμένο ακροατήριο.] Θα το σκεφτείτε... [Ξαφνικά:] «Σίγουρα στον Πόντο. Μιας και κατάγομαι από 'κει.»⁷ Ευχαριστώ για την πρώτη απάντηση. Η δική μου απάντηση βρίσκεται στο αριστουργηματικό *Περί θανάτου* τού νομπελίστα Ζοζέ Σαραμάγκου.⁸ (Δεν θα είχατε **κάν** γεννηθεί. Απαραίτητη προϋπόθεση για να γεννηθείτε είναι να έχει πεθάνει ο προ-προπάππος σας – αν όχι ο προπάππος σας.) Το πρώτο λεπτό τέλειωσε, ο χρόνος σας πέρασε, μπαίνω στο θέμα μου!

«Μεταθανασία⁹ (Μεταθανάτια μακροζωία¹⁰): αιτία κατάρρευσης της χώρας». Και υπάρχει κι ένας υπότιτλος: «Ευθανασία μου ή Δυσθανασία της κοινωνίας μου; Οφείλω να επιλέξω.» Οφείλω (τελεία και παύλα) να επιλέξω ανάμεσα στην ευθανασία μου και τη δυσθανασία της κοινωνίας μου, διορθώνω: της κοινωνίας **μας**, δεν υπάρχει κοινωνία **μου**, υπάρχει κοινωνία **μας**· και πρέπει να διαλέξουμε· όλοι. Και, «δεν υπάρχει 'πρέπει' χωρίς κοινωνία», έγραψε ο μέντοράς μου.¹¹ Δεν υπάρχει ηθική (πρέπει) χωρίς κοινωνία. Παραφράζοντας τον αρχαίο μας μέντορα, ηθική χωριζόμενη κοινωνίας [ανήθικη] πανουργία, ού σοφία εστίν (Πλάτων).¹² Κατηγορηματική προσταγή, που θα έλεγε κι ο Καντ...¹³

B. Είμαστε εις το ΕΓΩ: ευθανασία Μου ή δυσθανασία Μου ;

Ξέρετε πότε να λέγει ο καθείς "εγώ"; Όταν αγωνιστεί μόνος του και φκιάσει ή χαλάσει, να λέγει "εγώ". Όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκιάνουν, τότε να λένε "εμείς". Είμαστε εις το "εμείς" κι όχι εις το "εγώ". Και εις το εξής να μάθομεν γνώση, αν θέλομεν να φκιάσομεν χωριόν, να ζήσομεν όλοι μαζί.
Στρατηγός Μακρυγιάννης (1797-1864): Απομνημονεύματα.¹⁴

Τις προάλλες ακούσαμε στο Ευαγγέλιο, «είδως ό 'Ιησοῦς ότι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα» (Ιωάννης 13:1), «ξέροντας ο Ἰησοῦς πως ἦρθε ἡ καθορισμένη γι' αὐτὸν ὥρα να φύγει ἀπὸ τούτον τὸν κόσμον και να πάει στον Πατέρα».¹⁵ Με ορολογία σύγχρονης βιολογίας,¹⁶⁻¹⁷⁻¹⁸⁻¹⁹⁻²⁰⁻²¹ ἦρθε ἡ προγραμματισμένη γι' αὐτὸν ὥρα. «Γνωρίζει ο Κύριος τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του», σημείωσε ο όσιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας τον 11^ο αἰώνα.²² Εἶχε προηγουμένως τὴν, μετὰ τὸ πρῶτο κήρυγμά του στη Ναζαρέτ,²³ φυγή τού Ἰησοῦ ερμηνεύσει: «*Ἡ φυγή του Ἰησοῦ δεν ἦταν φυγή φόβου. Δεν ἔφυγε για να μην τον φονεύσουν, ἀλλὰ ἔπρεπε να ἔρθει ἡ σωστή στιγμή, [...] ὁ σωστός χρόνος τού θανάτου Του. Θεληματικά σε ὄριμον χρόνο παραδίδει τον εαυτό Του στο θάνατο για τὴ σωτηρία του κόσμου.*» Ο πρῶτος που γνωρίζω ορισμός του ὄριμου θανάτου, του **ωραίου** θανάτου.²⁴ Ακόμα περισσότερο, του θανάτου ως **ορισμού** του ωραίου, ὅπως ἐξήγησε στην ομιλία τῆς η κ. Σολωμού ἀμέσως πριν.²⁵ Ὁριμος και ωραίος: και τα δύο ἀπὸ τὸ ὥρα: ωραίος ὄριμος θάνατος είναι αὐτός που ἔρχεται στην ὥρα του.²⁶

Τὸ βεβαιώνει ο Λουκάς (2.29): Τώρα κύριε είναι ἡ ὥρα μου! εἶπε ο Ἅγιος Συμεών ο Θεοδόχος ὅταν στην Ὑπαπαντὴ κράτησε τὸ Χριστό στην αγκαλιά του. Οὔτε πριν, οὔτε μετὰ. Χτες ἦταν νωρίς, αὔριο θα

⁵ Βλ. εισαγωγή στις Σημειώσεις στο τέλος.

είναι αργά. «*Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ρημά σου ἐν εἰρήνῃ*», «*Τώρα, Κύριε, μπορείς ν' αφήσεις το δούλο σου να πεθαίνει ειρηνικά*».

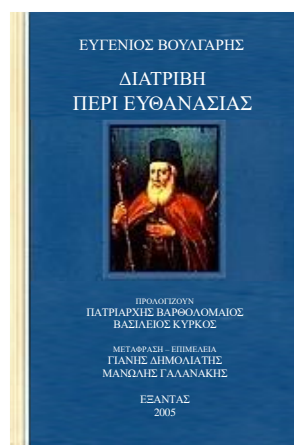
Εμείς πότε θα μπορέσουμε να πούμε το 'Τώρα' μας; Μας προειδοποιεί ο Ματθαίος (24.36): «*Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος*», «*Ποια ὁμως μέρα και ὥρα θα ἔρθει το τέλος, κανένας δεν το ξέρει· ούτε οι ἄγγελοι των ουρανῶν, παρά μόνον ο Πατέρας μου*». **Κανένας** από μᾶς δεν ξέρει την ὥρα του.²⁷⁻²⁸

«*Για να μη νεκρώνεται η ψυχή από το φόβο και πριν ακόμα ἔρθει ο καιρός, και για να μην προπεθαίνει από το φόβο, και πριν την ὥρα του, ο ταλαίπωρος ο ἄνθρωπος*»,²⁹ εξήγησε ο Διδάσκαλος του Γένους Ευγένιος Βούλγαρης, ο οποίος για τον εαυτό του συμπλήρωσε: «*Ο μόνος καρπός που στέργω ν' απολαύσω, [...] ὅταν ἔρθει το πεπρωμένο, που περιμένω γαλήνια κι ἀτάραχα, είναι να ΚΑΛΟΘΑΝΑΤΗΣΩ (ΕΥΘΑΝΑΤΗΣΩ)*». Ὅχι να **δυσθανατήσω**· δηλαδή ούτε να **προθανατήσω** (πριν την ὥρα μου) ούτε να **μεταθανατήσω** (μετά την ὥρα μου – ας μη χρειαστεί να μου διαβάσουν την *Ευχὴ εἰς ψυχορραγούντα*³⁰). Ούτε, βέβαια, να 'αθανατήσω', καθότι εἰς ο ἀθάνατος³¹ – “ὦ! της βλασφημίας” που εἶπαν οι Χριστιανοὶ το των ενδόξων αρχαίων “ὦ! της ὕβρεως”.

Μιλούσε βέβαια ο Βούλγαρης ελληνικά προς Ἕλληνες που γνωρίζουν ελληνικά: **Ευθανασία σημαίνει καλὸς θάνατος**.- Αυτό εννοοῦσε ο Βούλγαρης ὅταν χρησιμοποίησε τον ὄρο. Καὶ οι αρχαίοι μας. Καὶ εμεῖς. Καὶ εγώ. Το εὐ σημαίνει καλὸ στην ελληνική ἀπὸ πάντα. Καὶ σήμερα.³² Παρά τη

διαστροφή τοῦ γλωσσικοῦ μας αισθητηρίου στην οποία μᾶς οδηγεί ο πρώτος και μεγαλύτερος φόβος μας,³³ **ιατρῶν ἀσώφων πρωτοστατούντων⁴ και ΜΜΕ χοροστατούντων**, κι ο χορὸς (τοῦ τρόμου) καλά κρατεῖ...

Ἡ *Διατριβὴ περὶ Ευθανασίας* (εἰκόνα 2), ὅπου ο Βούλγαρης λέει τα παραπάνω, δημοσιεύτηκε το 1804 στην Πετρούπολη, σχεδόν ταυτόχρονα με το βιβλίο *Medical Ethics (Ἱατρικὴ Δεοντολογία³⁴)* του Thomas Percival,³⁵⁻³⁶ που θεωρεῖται πατέρας της Βιοηθικής, αγνοεῖται ὁμως ο Βούλγαρης, ἀκόμα κι ἀπὸ τους Ἕλληνες, ἀκόμα και μετά που το 2005 ξεθάψαμε τη *Διατριβὴ* του. Ο Βούλγαρης ξεκίνησε τη λαμπρὴ σταδιοδρομία του ἀπὸ τούτη την πόλη, τα Γιάννενα, γι' αὐτὸ και σ' αὐτὸ το βιβλίο εἶναι ἀφιερωμένο ολόκληρο το Συμπόσιο. Θυμίζω ὅτι ἦταν πρωτοπόρος τοῦ νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ: προηγήθηκαν οι διαφωτιστές και ἦρθε ο Κολοκοτρώνης κι ο Καραϊσκάκης και οι ἄλλοι κι ἔχομε εμεῖς εθνικὴ ανεξαρτησία σήμερα.

Εικόνα 2. Εξώφυλλο 3^{ης} έκδοσης

Απὸ τα προηγούμενα συνάγεται ὅτι για καθέναν μας ὑπάρχει ἓνα "**στην ὥρα του**", που σύμφωνα με το Βούλγαρη εἶναι ευθανασία, δηλαδή **ὄχι** πριν την ὥρα του, προθανασία το λέει ο Βούλγαρης, οὔτε **μετά** την ὥρα του, δυσθανασία το λέει ο Βούλγαρης (στην εποχὴ του δυσθανασία σήμαινε να μη σου βγαίνει η ψυχή, σήμαινε θάνατο **μετά** την ὥρα σου, μεταθανασία): «*Οὔτε να ΚΑΚΟΠΕΘΑΙΝΕΙ (ΔΥΣΘΑΝΑΤΑ) ο ἄνθρωπος, οὔτε πάλι να ΠΕΘΑΙΝΕΙ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ (ΠΡΟΘΑΝΑΤΑ), ἀλλὰ να ΚΑΛΟΠΕΘΑΙΝΕΙ (ΕΥΘΑΝΑΤΑ)*» (τα κεφαλαία του Βούλγαρη).³⁷ Επειδὴ ὅποιος πεθαίνει πριν την ὥρα του κακοπεθαίνει ἐπίσης, φανερό ὅτι με σημερινούς ὄρους η διατύπωση του Βούλγαρη θα ἦταν: "*Οὔτε να πεθαίνει μετά την ὥρα του (μεταθανατὰ) ο ἄνθρωπος, οὔτε πάλι να πεθαίνει πριν την ὥρα του (προθανατὰ), ἀλλὰ να καλοπεθαίνει (ευθανατὰ) στην ὥρα του*", ὅπου μεταθανασία και προθανασία οι δύο μορφές της κακοθανασίας (δυσθανασίας) (Εἰκόνες 3, 4).

Ἄρα, πολὺ πριν οι βιολόγοι μιλήσουν για προγραμματισμένο **κυτταρικό** θάνατο,³⁸ ἡ *Γραφή* μιλοῦσε για προγραμματισμένο **ανθρώπειο** θάνατο. Κάθε πράμα στον καιρὸ του! ΚΑΙ ο θάνατος. Ἐχει κι αὐτὸς τα **πρίν** την ὥρα του, **στήν** ὥρα του, **μετά** την ὥρα του (εἰκόνα 3). Στην ευθεία του χρόνου, πρίν–στην–μετά, ὑπάρχει ἓνα ΝΥΝ, κι αὐτὸ εἶναι που κυνηγοῦμε ὅλοι. Οὔτε πρίν: πρέπει να τον σπρώξομε τον πρίν την ὥρα του θάνατο **προς** την ὥρα του, προς το νῦν, προς το εὐ. Οὔτε μετά: κι αὐτὸν το θάνατο πρέπει να τον σπρώξομε **προς** την ὥρα του, προς το νῦν, προς το εὐ.

⁴ Ο ιατροφιλόσοφος εἶναι την σήμερον πολὺ ντεμοντέ...

Ο προγραμματισμένος θάνατος του ανθρώπου

Κάθε πράγμα στον **καιρό** του. **ΚΑΙ** ο θάνατος:

πριν την ώρα του

στην ώρα του

μετά την ώρα του

NYN

Εικόνα 3.
Ο προγραμματισμένος ανθρώπιος θάνατος: "NYN" απολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα".

Πράσινο: το επιθυμητό,
Κόκκινο: το ανεπιθύμητο,
Γαλάζιο: οφειλόμενη δράση για περιστολή του ανεπιθύμητου προς το επιθυμητό.

Ο Ιπποκράτης (εικόνα 4), στον *Όρκο*, όλοι ξέρομε ότι λέει, *δεν θα δώσω σε κανέναν θανατηφόρο φάρμακο ακόμα κι αν μου το ζητήσει,*³⁹ μ' άλλα λόγια δεν θα κάνω ενεργητική προθανασία, ενεργητική δυσθανασία, δεν θα πεθάνω κάποιον στο **πριν**. Αλλά (σχεδόν) όλοι **δεν** ξέρομε ότι στο *Περί Τέχνης* λέει «*και να μην ασχολείται [ο γιατρός] με όσους έχουν νικηθεί εντελώς από την αρρώστια, γνωρίζοντας ότι δεν μπορεί να αντιμετωπίσει αυτές τις περιπτώσεις.*»⁴⁰ Μ' άλλα λόγια, όταν ο άρρωστος έχει μπει στη φάση 'μετά', το να παρατείνεις από κει και πέρα τη διαδικασία του θνήσκειν αυτό **δέν** είναι τέχνη ιατρική.⁴¹

Σε όλη τη βυζαντινή περίοδο, η εφαρμογή τής εντολής αυτής του "Αγίου Ιπποκράτη"⁴² ήταν η **'εγκατάλειψη αρρώστου'** ακόμα και αυτοκρατόρων.⁴³⁻⁴⁴

Η εικόνα 4 αποτελεί σύνθεση της Ιπποκρατικής και της Χριστιανικής διδασκαλίας.

Εικόνα 4. *Αριστερά:* Η διδασκαλία τού **Ιπποκράτη** (δύο αρνήσεις: **ού** δώσω, **μή** εγχειρέιν) και τού Αγίου **Συμεών** τού Θεοδόχου (μία κατάφαση: **νύν**). *Δεξιά:* Το **εκκρεμές** της ευθανασίας.⁴⁵⁻⁴⁶

Πάνω: Η διδασκαλία τού **Ιπποκράτη** (460-377)
 Ούτε πριν – Ούτε μετά: **Δύο αρνήσεις**.

Κάτω: Η διδασκαλία τού **Αγίου Συμεών** τού Θεοδόχου: **NYN**, στην ώρα μου: **Μία κατάφαση**

Όρκος
 Ού δώσω δε ουδέ φάρμακον ουδενί αιτηθείς θανάσιμον

Περί Τέχνης
 Και το μή εγχειρέιν τοίσι κεκρατημένοισιν υπό των νοσημάτων

πριν

μετά

ΗΛΙΚΙΑ

Νύν απολύεις τον δούλον σου δέσποτα

ότι είδον οι οφθαλμοί μου το σωτήριόν σου

NYN

Το εκκρεμές της ευθανασίας (Ε) ταλαντώνεται μεταξύ 2 δυσθανασιών (Δ): της προθανασίας (Δπ) και της μεταθανασίας (Δμ). Ευθανασία (Ε): η **περιοχή ανάμεσα** σε δύο δυσθανασίες, ανάμεσα στη 'Σκύλα' Δπ και στη 'Χάρυβδη' Δμ.

Συμπεράσματα. Υπάρχει ένα **ΤΩΡΑ** για τον καθένα μας. Αφού και για το θεό υπήρχε, για το Χριστό. Μόνο που παραμένει **άγνωστο** σ' εμάς. (Όχι και τόσο, είναι η αλήθεια...⁴⁷⁻⁴⁸)

Ο άγιος Παΐσιος, στη δική μας εποχή, είπε ότι για όλους υπάρχει η καλύτερη στιγμή στην οποία ο Θεός παίρνει τον άνθρωπο.⁴⁹ Ο Θεός ναι, ο άνθρωπος συμφωνεί; Ο Θεός ναι, ο γιατρός εγκρίνει;

Και, πρέπει να ξέρομε αυτή τη στιγμή; Γιατί να ξέρομε τότε πρέπει να πεθάνουμε; **Γιατί** δηλαδή κάνομε αυτό το Συμπόσιο; Υπάρχει λόγος; Βεβαίως! Σοβαρός.

Ως **πρίν** το τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα (του 20ού) που η ιατρική περνούσε τη φάση πΜ, πρό μονάδων εντατικής θεραπείας (πΜΕΘ), **δεν** υπήρχε λόγος να το ξέρει κάποιος. Λίγο-πολύ όλοι πέθαιναν στον προγραμματισμένο **ανθρώπειο** χρόνο (ή νωρίτερα, αν, κατά τον Βούλγαρη, «[ο θάνατος] επιβάλλεται καταναγκαστικά απ' έξω και βίαια»⁵⁰). Ο άνθρωπος δεν είχε έλεγχο της στιγμής του θανάτου του, δεν ήταν στο χέρι του, «ούκ εφ' ημίν».⁵¹⁻⁵² Αλλά από τότε μέχρι σήμερα τα πράγματα έχουν γυρίσει τα πάνω κάτω, τα «ούκ εφ' ημίν» γύρισαν με το κεφάλι κάτω, έγιναν «εφ' ημίν» (έτσι τουλάχιστον νομίζομε· και, ως γνωστόν, *Έτσι είναι αν έτσι νομίζετε*,⁵³ *Είσαι ό,τι δηλώσεις*⁵⁴). Τώρα ζούμε στην μΜ εποχή, μετά ΜΕΘ, οι οποίες ΜΕΘ στην πράξη έχουν εκφυλιστεί σε μονάδες εντατικής επιβράδυνσης ή παρεμπόδισης ή απαγόρευσης θανάτου,⁵⁵ δηλαδή, μονάδες μεταθανασίας, μεταθανάτιας μακροζωίας,⁵⁶ εξίσου «καταναγκαστικά απέξω και βίαια»⁵⁷ – υπάρχουν αρκετοί εντατικολόγοι στις αίθουσες του Συμποσίου για να με διαψεύσουν.⁵⁸

Πώς λοιπόν **σήμερα** θα μπορούσε κανείς να πεθάνει στην ώρα του; **Ούτε πρίν ούτε μετά.**–

Γι' αυτό γίνεται αυτό το Συμπόσιο. Αν **δεν** δώσομε απαντήσεις, τουλάχιστον να θέσομε τα ερωτήματα. **Επιτέλους** να το συζητήσομε. **Πότε** και **πώς** και **πού** και **με** ποιόν θέλομε να πεθάνομε⁵⁹ (καθώς και πώς και πότε και πού και με ποιον **δεν** θέλομε να πεθάνομε⁶⁰). Και πώς θα **διασφαλίσουμε** τα θέλω μας.

Γ. Είμαστε εις το ΕΜΕΙΣ: *εθνασσία Μου ή δυσθνασσία Μας* ;

*Μπορεί να μην είναι τυχαίο που επικοινωνώ μαζί σας 25 Μαρτίου 2017, ανήμερα της 196^{ης} επετείου της εθνικής μας παλιγγενεσίας. Μπορεί, στην ουσία του, το θέμα του Συμποσίου, στο οποίο σας καλώ, να είναι η **αθνασσία του Γένους μας.**–*

Από επικοινωνία μου με τους συνέδρους: Κορυφή 2^{ης} σελίδας > Μέχρι το Συμπόσιο > σ 13: εναρκτήρια παράγραφος στο "Αθνασσία Γένους – Το Περιστατικό σας".

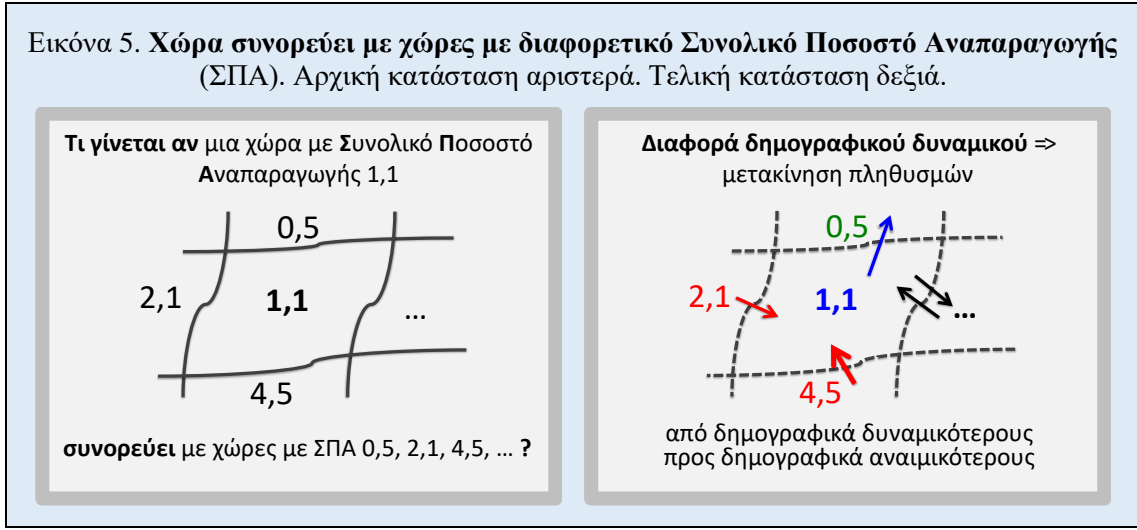
Διότι δεν είναι θέμα **μου** μόνο. Ανεβείτε ένα σκαλοπάτι πάνω από το άτομό σας! Από το εγώ (σας) στο εμείς (μας). «Όταν εγώ λέω *κίτταρο*, εσείς να σκέφτεστε *άνθρωπος*», είπε η κ Μπατιστάτου.⁶¹ Η κλίμακα αλλάζει,⁶² η ομοιότητα παραμένει.⁶³⁻⁶⁴⁻⁶⁵ Κι εγώ, στο πνεύμα του πατέρα της Κοινωνικής Ιατρικής (= ιατρική σε μεγάλη κλίμακα),⁶⁶ λέω: Όταν εγώ λέω *άνθρωπος*, εσείς να σκέφτεστε *οικογένεια, κοινότητα, κοινωνία, χώρα, ανθρωπότητα, Γαία*⁶⁷. Όταν εγώ λέω *Εγώ*, εσείς να σκέφτεστε *οικογένειά μου, κοινότητά μου, κοινωνία μας, χώρα μας, ανθρωπότητά μας, Γαία μας*. Όταν εγώ λέω *Εγώ*, εσείς να σκέφτεστε *Εμείς*.

Εγώ πεθαίνω, αλλά ο θάνατός μου **δεν είναι δική μου υπόθεση**. Είναι υπόθεση της οικογενείας μου, της κοινότητάς μου, της κοινωνίας μας, της χώρας μας, της ανθρωπότητάς μας, του είδους μας, της Γαίας μας, του Εμείς μας.

Τί γίνεται αν μια χώρα με **συνολικό ποσοστό αναπαραγωγής**⁶⁸⁻⁶⁹ 1,1 συνορεύει με χώρες με 4,5, 2,1, 0,5, ή όποιο άλλο; (εικόνα 5).

Αν μια χώρα με συντελεστή αναπαραγωγής 1,1 συνορεύει με χώρες με συντελεστές 4,5, 2,1, 0,5, τότε θα υπάρξει μετακίνηση πληθυσμών από δημογραφικά δυναμικότερους προς δημογραφικά αναιμικότερους. Και **δεν** υπάρχει τρόπος να τη συγκρατήσεις. **Ό,τι** στρατό και να στείλεις στα σύνορα, **ό,τι** τείχη και να χτίσεις, αργά ή γρήγορα οι Μήδοι θα διαβούνε,⁷⁰ τα σύνορα θα αποδειχτούν τρύπια, σε βάθος μιάς γενιάς, δύο, οι πληθυσμοί θα αλληλοδιεισδύσουν, ανάλογα με τη διαφορά δημογραφικού δυναμικού τους, ακριβώς όπως η διαφορά υδατικού δυναμικού φέρνει το νερό στη βρύση μας, η διαφορά ηλεκτρικού δυναμικού ανάβει τη λάμπα μας, η διαφορά θερμικού δυναμικού κρυνώνει το σπίτι μας το χειμώνα και το ζεσταίνει το καλοκαίρι. Και μην ψάχνομε τον Εφιάλτη, τότε. Ο Εφιάλτης είμαστ' εμείς, σήμερα.

Και τί σχέση έχουν οι γεννήσεις με το θάνατο, που είναι το θέμα τού Συμποσίου; Λάθος! **Οι γεννήσεις είναι το θέμα του Συμποσίου:** «Όσο περισσότερο επιμηκύνουμε το όριο της ζωής με τη βοήθεια της επιστήμης τόσο θα περιορίζονται οι γεννήσεις. Ποια είναι η επιδίωξή μας; Να γίνουμε μια κοινωνία γερόντων; Να μην υπάρχουν παιδιά ανάμεσά μας;»⁷¹ Για να το πω αλλιώς, **όσο** στο ένα άκρο της ζωής δεν φεύγει κανείς όταν έρχεται η ώρα του, όσο στην έξοδο από τη ζωή πάμε σε μεταθανασία και μετα-μεταθανασία, **τόσο** στο άλλο άκρο της ζωής δέν έρχονται διάδοχοί μας, τόσο στην είσοδο στη ζωή δεν έρχεται η ώρα του τού θάνατου Εγώ μας να γεννηθεί, τα παιδιά μας είναι το θάνατο Εγώ μας, η επί Γης αθανασία μας,^{72,73} εμείς, τα "**ανθρωπομόρια**"⁷⁴ τής κοινωνίας που αρνιόμαστε να πεθάνουμε στην προγραμματισμένη για μιά ώρα, γίναμε ο Εφιάλτης τους. Εξ ού το "**δημογραφικό πρόβλημα**".

Για να είναι δυνατό να έρθουν παιδιά στο ένα άκρο της ζωής (γεννήσεις) απαραίτητη προϋπόθεση είναι κάποιος να τους παραχωρήσει τη θέση του στο άλλο άκρο της ζωής (θάνατοι). Καί τα δύο, καί όχι θάνατοι καί γεννήσεις **δέν** γίνεται. ΔΕΝ γίνεται. Διότι, έτσι είναι κατασκευασμένη η ζωή, η φύση (εικόνα 6). Ο δημιουργός του κόσμου τούτου ούτως εποίησεν (ανακύκλωση), ούτως «θάνατον ο θεός ούκ εποίησεν»:⁷⁵ **αθανασία μέσω απογόνων**,⁷⁶⁻⁷⁷ μάς αρέσει δεν μάς αρέσει, και καλό είναι να μας αρέσει, «επειδή λοιπόν δεν πηγαίνει το πράγμα όπως εγώ επιθυμώ και θέλω, πρέπει εγώ να το θέλω όπως αυτό πηγαίνει», συνέστησε αναπαράγοντας τον Μέγα Βασίλειο (Επιστολή 101^η) ο Διδάσκαλος του Γένους Βούλγαρης,⁷⁸ όταν το πράγμα είναι "ούκ εφ' ημίν" είπε ο Δαμασκηνός⁷⁹ και προείπε ο Επίκτητος,⁸⁰ τότε να θέλω αυτό που είναι "εφ' ημίν" λέω εγώ, ειδάλλως 'ύβρις' είπαν οι αρχαίοι μας, 'βλασφημία' οι Χριστιανοί που τους κληρονόμησαν.

Εικόνα 6. Ευθανασία προϋπόθεση Ευγενείας

Εικόνα 7.

Δ. Από το ΕΜΕΙΣ πίσω πάλι στο ΕΓΩ: ευθανασία μου ΚΑΙ αθανασία μου !

Πολλοί από εμάς κάνουμε διαθήκη για να μοιράσουμε τα υλικά αγαθά μας – τα χρήματα, τα σπίτια, τα κοσμήματα ... Τι γίνεται όμως με την ηθική κληρονομιά που αφήνουμε πίσω μας; Arun Gandhi [Γκάντι]⁸¹

Και το ερώτημα είναι **πότε έρχεται η ώρα** του καθενός; Ρώτησα ανθρώπους που έχουν σπουδάσει αυτό το πότε στο πετσί τους (ο μόνος τρόπος που ο εγκέφαλος μαθαίνει⁸²⁻⁸³). Είναι αυτοί που μακροχρόνια, πάνω από χρόνο, φροντίζουν συγγενείς αρρώστους. Στο βιβλίο *Η Μεγάλη Κραυγή* (εικόνα 7) περιέχονται αφηγήσεις γυναικών που φρόντιζαν ανίατα πάσχοντες συγγενείς τους οχτώ χρόνια κατά μέσον όρο. Τις ρώτησα αν οι φροντιζόμενοι τους πεθαίνουν **πριν, κατά, ή μετά** την ώρα τους. Μετά την ώρα τους (**μετάωρα**) είπαν οι έντεκα από τις 15, στην ώρα τους (**ώριμα**) οι δύο, πριν την ώρα τους (**πρόωρα**) άλλες δύο. Αλλά όταν τις ρώτησα για σάς τις ίδιες, πότε θα θέλατε να πεθάνετε **αν, χτύπα ξύλο, βρισκόσασταν** στη θέση του φροντιζόμενου σας, **όλες** είπαν ότι θα ήθελαν να πεθάνουν **νωρίτερα** από ό,τι οι φροντιζόμενοι τους, που σημαίνει ότι κατά **βάθος** όλες πίστευαν ότι οι φροντιζόμενοι τους πεθαίνουν μετά την ώρα τους. Και πότε, τέλος πάντων, πρέπει να πεθαίνει ο άνθρωπος; Όταν **δεν** υπάρχει μέλλον, όταν **δέν** αυτοεξυπηρετείται, είπαν.⁸⁴⁻⁸⁵⁻⁸⁶

Αφού, λοιπόν, όταν δεν υπάρχει μέλλον **και** δεν αυτοεξυπηρετείται κανείς, όταν δεν αυτοεξυπηρετείται **οπότε** δεν υπάρχει μέλλον, έβαλα το πόρισμα αυτό της *Μεγάλης Κραυγής* στη διαθήκη ζωής μου⁸⁷ για το τι να γίνουν **όχι** τα σπίτια μου, που την κάνομε αυτή τη διαθήκη, **ούτε** το ΙΧ μου, που την κάνομε κι αυτή τη διαθήκη, **ούτε** τα λεφτά μου στις τράπεζες, που κι αυτή τη διαθήκη την κάνομε, αλλά αυτή είναι διαθήκη για το τί να κάνετε με **μένα** που βλέπετε εδώ μπροστά σας, τι να κάνετε με το πρόσωπό μου, που είναι το σημαντικότερο περιουσιακό στοιχείο που έχω, **όταν** θα έρθει (και θα έρθει) εκείνη η ώρα που **δεν** θα έχω ικανότητα **δικαιοπρακτείν**, μ' άλλα λόγια δεν θα δουλεύει το μυαλό μου: θα είμαι δηλαδή νομικά νεκρός.⁸⁸ Υπογραμμένη και θεωρημένη από συμβολαιογράφο (εικόνα 1),⁸⁹ και ανεπτυγμένη σε πλήρες νομικό πληρεξούσιο.⁹⁰

Ο καλός θάνατος ορίζεται από τον **ίδιο** τον άνθρωπο.⁹¹ Ο καθένας τη **δική** του διαθήκη, για το **δικό** του τέλος, **πότε, πού, πώς, με ποιόν** θέλει να πεθάνει. Ακόμα κι αν υπογράψει ότι θέλω να πεθάνω στα 200 μου (εικόνα πρώτης σελίδας), διασωληνωμένος με όλα τα μηχανήματα που ως τότε θα εφεύρει η ανθρωπότητα και διαθέτω την κινητή και την ακίνητη περιουσία μου γι' αυτό το σκοπό (αποκληρώνω δηλαδή τα παιδιά μου), δικαίωμά σου! **πές** το, **υπόγραψέ** το (παρουσία αρχής επικύρωσης του γνησίου της υπογραφής σου) να **ξέρουμε** κι εμείς τι να κάνομε μαζί σου όταν θα έρθει η ώρα εκείνη που το διανοητικό σου εγώ θα έχει πεθάνει⁸⁸ αφήνοντάς μας το σωματικό σου εγώ καυτή πατάτα στο χέρι μας να μην ξέρουμε τι να την κάνομε. Κάθε διαθήκη απόλυτα σεβαστή. Αρκεί να υπάρχει. Αν δεν υπάρχει, υπάρχει **υπαρκτή** ανευθυνότητα: μετακυλίουμε δικές **μας** ευθύνες στα παιδιά μας.

Ε. Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα.- Το χρέος μου

Να πεθάνω όταν δεν θα αυτοεξυπηρετούμαι είναι τώρα το χρέος μου προς το επί της Γης αθάνατο Εγώ μου και προς την κοινωνία μας (που χωρίς απογόνους μας δεν θα υπάρχει, ακόμα κι αν ...

Δικαιούμαι **εξήντα** χιλιάδες ευρώ για να περάσω τις τελευταίες 30 μέρες της ζωής μου, πού αλλού; σε μια μονάδα εντατικής θεραπείας, συγνώμη: εντατικής απαγόρευσης θανάτου (ΜΕΑΘ). Όλοι τις δικαιούνται. Όλοι πεθαίνουν σε μια ΜΕΑΘ σήμερα.⁹² Κάθε μέρα εκεί μέσα κοστίζει (τιμές του 2017) **δύο** χιλιάδες ευρώ, επί τριάντα μέρες 60.000 ευρώ. Καμένα στη φωτιά. Το ξέρουμε. Απόλυτα. Από πριν τα κάψομε. Κι όμως τα καίμε. **Καίμε** τα εγγόνια μας και τα δισέγγονά μας. Καίμε την αθανασία μας (επί της Γης αυτής που την πατούμε κι όλοι μέσα θε να μπορούμε).⁹³⁻⁹⁴ Αυτοκτονούμε. **Ελλάς αυτοκτονούσα.**

Παρακαλώ να τα βάλετε σε Βιβλιάριο Τραπέζης – εγώ τότε δεν θα μπορώ να το κάνω, το διανοητικό μου Εγώ θα έχει ήδη πεθάνει, θα είμαι "νομικά νεκρός"⁸⁸ – και να τα δώσετε εξίσου στα εγγόνια μου

όταν κινήσουν έγκυα στο δεύτερο παιδί τους. Στο δεύτερο δισέγγονό μου δηλαδή, το οποίο και αποτελεί την **αθανασία μου**, τη δική μου αθανασία, όχι μεταφορικά, κυριολεκτικά: Τα παιδιά μου είναι η αθανασία μου, και τα παιδιά των παιδιών μου η δυό φορές αθανασία μου, και τα παιδιά των παιδιών των παιδιών μου η δική μου αθανασία, **σε τούτη Γη** που την πατούμε κι όλοι μέσα θε να μπορούμε, ούτως εποίησεν ο δημιουργός του κόσμου τούτου, όποιος πιστεύετε ότι είναι, ο Θεός, η Φύση, η Τύχη, Ό,τι πιστεύει ο καθείς. Μαζί με τους τόκους τους. Θα είναι η επένδυση της ζωής μου, **για** τη ζωή μου, τα δισέγγονά μου είναι η ζωή μου. Δεν θα ήθελα με τίποτε αυτά τα 60 χιλιάδικα να τα κάψετε σε μια Μονάδα Απαγόρευσης Θανάτου, **διακινδυνεύοντας** την αθανασία μου **επί** της Γης, διακινδυνεύοντας να μην έρθουν δισέγγονά μου, που **είναι** η αθανασία μου.

Εικόνα 8. **Ελευθερώστε την κόρη μου απ' το σταυρό τής μεταθανασίας μου.** Και δώστε τα **60.000 ευρώ που δικαιούμαι** στα εγγόνια μου να γεννήσουν το δικό τους θάνατο Εγώ.- (καί της μάνας τους θάνατο Εγώ, καί δικό μου θάνατο Εγώ).

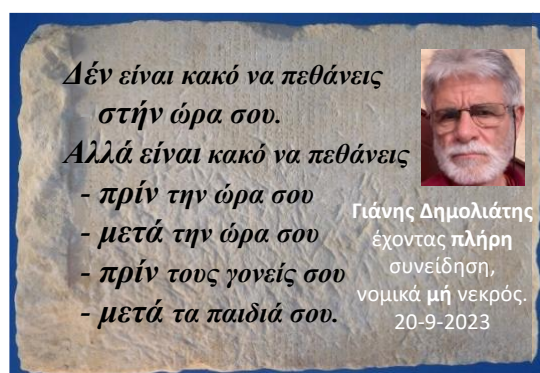
Αν **εγώ** πεθάνω **μετά** την ώρα μου, αποσύρεται από την παραγωγή ΚΑΙ την αναπαραγωγή η **κόρη μου**, με συνέπειες δύο: **μνημόνια** τού Εμείς + **αγενεσία** θάνατου Εγώ της (καί θάνατου Εγώ μου) = θάνατος θάνατου Εγώ της (καί θάνατου Εγώ μου) = θάνατός της (καί θάνατός μου) = θάνατός μας.-⁹⁵

Ελευθερώστε την κόρη μου από το σταυρό της φροντίδας του νεκροζώντανου Εγώ μου (εικόνα 8), για να με αναγεννήσει αναπαράγοντας το Εγώ της. Απλή βιολογία λέω. Απλή Ιπποκρατική τέχνη λέω. Απλή Αγία Γραφή λέω. Απλή λαϊκή σοφία λέω. Αλλά πού να τη βρούμε πια; Τώρα έχουμε 'υψηλή' σοφία. Σοφία τού Εγώ χωριζομένη τού Εμείς, (ανήθικη) πανουργία, ού (ηθική) σοφία, **ανήθικη ηθική**, και ποιος μας πιάνει! Σε μια γενιά σε δυο δεν θα έχει μείνει τίποτα από το εγώ μας,⁹⁶ «εκτός κι αν ο εγγονός μου καταφέρει να βρει κάποια πρόθυμη σύντροφο»,⁹⁷ ού γαρ οίδαμεν τι ποιούμεν,⁹⁸ μωραίνει κύριος όν βούλεται απολέσαι.-⁹⁹

Αν παραβείτε την εντολή μου, εντέλλονται τα παιδιά μου ή όποιοι οι τότε διαχειριστές μου, να υποβάλουν **μήνυση** εναντίον σας για κακούργημα εκ προμελέτης, για μη γέννηση εκ προμελέτης των δισέγγονών μου, για "καταναγκαστικά απέξω και βίαια" εκ μέρους σας φόνο εκ προμελέτης του θάνατου Εγώ μου (καί Εγώ μας, Εγώ της κοινωνίας μας).

Τούτο δε το επίγραμμα στον τάφο μου παραγγέλλω: «*Ού το θανείν εστί κακόν επει τό γε μοίρ' επέκλωσεν, αλλά το πριν τε καί ύστερον ηλικίας και γονέων πρότερον και τέκνων ύστερον*»,¹⁰⁰⁻¹⁰¹ «*Δεν είναι κακό να πεθάνεις στην ώρα-σου που σου έκλωσε η μοίρα-σου, αλλά το πριν ή μετά την ώρα-σου, πριν τους γονείς-σου ή μετά τα παιδιά-σου.*» (εικόνα 9) Οι γονείς μου έχουν πεθάνει. Να πεθάνω όταν δεν θα αυτοεξυπηρετούμαι είναι τώρα το χρέος μου προς το επί της Γής θάνατο Εγώ μου (τους απογόνους μου) και προς την κοινωνία μας (που χωρίς απογόνους μας δεν θα υπάρχει, ακόμα κι αν [ή μάλλον επειδή] στο μασσωλείο ΜΕΑΘ επιμένουν ράκη του σωματικού μας Εγώ, ουαί ημίν υποκριταί, τάχα πως δεν το ξέρομε).

Εικόνα 9. **Επίγραμμα στον τάφο μου**

Ευχαριστώ!

Πρόεδρος: Ευχαριστούμε Γιάννη, για την αναμενόμενη διάλεξή σου. Την **τολμηρή** διάλεξη.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ: Τόλμη; **Κοινή λογική** είναι. Που την είχαμε και τη χάσαμε. Την είχαμε πΜ (προ ΜΕΘ). Και τη χάσαμε μΜ (μετά ΜΕΘ). Την είχαμε και μας την πήραν οι ΜΕΘ. Μας αφομοίωσαν οι ΜΕΘ. Είναι αυτές που τώρα αποφασίζουν τι θα κάνουμε εμείς. Δεν είμαστε εμείς που αποφασίζουμε τι θα κάνουν αυτές. Γίναμε μέρος τους. Μέρος του προβλήματος. Το μέσο υπερφαλάγγισε το σκοπό και έγινε σκοπός, αυτοσκοπός: «*Η εσωτερική λογική του μέσου εκδιπλώνεται αυτόνομα και, μέσα στην εκδίπλωσή της, υπερφαλαγγίζει το σκοπό, [οπότε] ο σκοπός συμμορφώνεται με τη λογική του μέσου του.*»¹⁰² Στην περίπτωση μας: "Η εσωτερική λογική του συστήματος (ΜΕΘ) εκδιπλώνεται αυτόνομα και, μέσα στην εκδίπλωσή της, υπερφαλαγγίζει τον άνθρωπο, (οπότε) ο άνθρωπος συμμορφώνεται με τη λογική του συστήματός του (ΜΕΑΘ)." Τον πόλεμο με τις ΜΕΘ τον χάσαμε κατά κράτος. Και, αφομοιωμένοι από το πρόβλημα, από τις ΜΕΑΘ, οι κοινοτοπίες μάς φαίνονται τόλμη. Έξω από το πρόβλημα οι κοινοτοπίες είναι απλά κοινή λογική. Μέσα στο πρόβλημα, **κνηγώντας το αδύνατο, πνιγήκαμε** σε μια κουταλιά νερό...

Ο Αρχάγγελος Γαβριήλ καταρτίζει τη 'λίστα της ημέρας' των ψυχών που θα πάρει. Φιλιπούπολη (Plovdiv) Βουλγαρίας. Έχει πάρει την **άδεια** των γιατρών;

Ευχαριστώ

Τις **φροντίστριες**, που με τη *Μεγάλη Κρανή* τους με δίδαξαν πότε πρέπει να πεθάνω. Τον καθηγητή Νομικής ΑΠΘ Αχιλλέα **Κουτσουράδη**, που σε ανύποπτο χρόνο ξεστόμισε τούτη τη φράση τη μεγάλη, «*Δεν ξέρω τι λέτ' εσείς οι γιατροί, για μάς ο ανοϊκός είναι νομικά νεκρός*» και πυροδότησε μέσα μου το: *ή τώρα ή ποτέ* Διεπιστημονικό Συμπόσιο Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε (ΠΠΠ), τον πλησίασα, και το πρώτο είναι γεγονός. Τους **ομιλητές** στο Συμπόσιο που άκουσα και ξαναάκουσα τις ομιλίες τους και τις συζητήσεις τους – ιδίως τις συζητήσεις τους. Τους **συγγραφείς** των άρθρων για τα Πρακτικά, που τα διάβασα και τα ξαναξαναδιάβασα. Τί πλούτος!

Συγκρουόμενα συμφέροντα

Δηλώνω ότι **δεν** είχα, προσωπικά ή οικογενειακά, ως άτομο ή μέλος εργασιακής ή ερευνητικής ομάδας, οποιοδήποτε όφελος, οικονομικό ή άλλο, από τους διοργανωτές ή χρηματοδότες του 1^{ου} Διεπιστημονικού Συμποσίου "Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε (ΠΠΠ)" κατά τη διάρκεια των προηγούμενων του 4 ετών (ή των επόμενων 14). Δηλώνω όμως ότι έχω έντονο ενδιαφέρον για την υγεία: σωματική, πνευματική, ψυχική **καί** κοινωνική,^w ασθενών **καί** υγιών,^x τωρινών **καί** μελλοντικών γενεών,^y ατόμων **καί** κοινωνίας.^z

^w Για υγεία μιλάμε, τις τρεις τελευταίες ξεχνάμε!

^x Για υγεία μιλάμε, τους υγιείς ξεχνάμε!!

^y Μελλοντικών; Αυτές πια κι αν τις ξεχνάμε!!!

^z Κοινωνίας; μα τι σχέση έχει; Υγιές δέντρο υγιούς δάσους; η κοινωνία δεν είναι παρά αυτοομοιότητα κατά κλίμακα των ατόμων που τη συναπαρτίζουν – ψιλά γράμματα...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ EN NOTES

Τελευταία ΠΡΟΣΒΑΣΗ σε όλους τους συνδέσμους 23-9-2023· στη Wikipedia η ημερομηνία τελευταίας τροποποίησης του άρθρου. ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΣΕΙΣ (η έμφαση, **μαύρα**) στα παραθέματα τρίτων δικές μου. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ: **σ** = σελίδα, **σς** = σύνολο σελίδων βιβλίου, **σ-σ/σς** = 102-103/522 = σε σύνολο σελίδων βιβλίου 522 το παράθεμα στις σελίδες 102-103 ή στη σελίδα **σ** αν **σ/σς**: βίντεο: **λλ:δδ** = λεπτά : δευτερόλεπτα (διάρκεια), **λλ:δδ** / **λλ:δδ** = συγκεκριμένο σημείο / συνολική διάρκεια· **όπ π** = όπου παραπάνω· **υσμ** = υποσημείωση· **υσμ ##**: **υσμ ##** = υποσημείωση ## παρόντος άρθρου: υποσημείωση ## πηγής στην οποία παραπέμπει· **biblionet ###**, **###** ο κωδικός τού βιβλίου· **ΠΠΠ1** = «1ο Διεπιστημονικό Συμπόσιο Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε, Ιωάννινα 28-30 Απριλίου 2017: <https://ppp.conf.uoi.gr/>».

¹ 28-4-2017 11:00-12:30. Συνεδρία: Π1 Άρνηση ή αποδοχή; Ομιλία 5η: [YouTube=gaQU7pHuNFU](https://www.youtube.com/watch?v=gaQU7pHuNFU) 13:21.

Άρθρο: υποβολή 26-9-2022· αποδοχή 23-9-2023· κρίση από ομότεχνους (peer review) όχι.

Αν οι **σύνδεσμοι** στην κορυφή αυτής της σελίδας δεν λειτουργούν: > ΠΡΑΚΤΙΚΑ: σελίδα 21: υποσημείωση 6.

Πώς να **αναφέρετε** αυτό το άρθρο: Δημοσιάτης Γ. «Μεταθανασία (Μεταθανάτια μακροζωία): Αιτία κατάρρευσης της χώρας. Ευθανασία μου ή Δυσθανασία της Κοινωνίας μου; Οφείλω να επιλέξω.» Στο: «Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε; (ΠΠΠ). Πρακτικά 1ου Διεπιστημονικού Συμποσίου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 28-30 Απριλίου 2017. ISBN 978-960-233-288-7» Εκδόσεις Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αποθετήριο "Ολυμπιάς". 7 Απριλίου 2024. Άρθρο Π15: σς 20. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33207>. <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.12962>.

² Αφυπηρετήσας (31-8-2018) αναπληρωτής καθηγητής Υγιεινής (Δημόσιας Υγείας) και Ιατρικής Εκπαίδευσης (πώς διδάσκει το μυαλό του δασκάλου και, κυρίως, πώς μαθαίνει το μυαλό του μαθητή), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. ΣΠΟΥΔΕΣ: Ιατρική (1976), Πνευμονολογία-Φυματιολογία (1980), Κοινωνική Ιατρική (1990), Master of Public Health (1997), Master of Medical Education (2006), PhD (θνησιμότητα ελληνικού πληθυσμού, 1988).

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ: Πολιτική, Παιδεία, Υγιεινή, Ποιότητα ζωής (= ζγέννησης, ζήσης, θανάτου) = {εισόδου, βίου-και-πολιτείας, εξόδου}. ΒΙΒΛΙΑ: (αντι)Παιδαγωγικό Πανόραμα ή πώς η Κοινωνία (ανα)Παράγει Ανθρωπάκους (1985, 1992). Πολιτική Δημογραφία: Ακτινογραφία της Βουλής (1992). Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιδημιολογία (1992). Η Γλώσσα του Σώματος (1999, 2007). Υγεία 21 (2002). Διατριβή περί Ευθανασίας (2005). Η Μεγάλη Κραυγή (2014). ΑΡΘΡΑ: "Ευθανασία ή ευζωία;" (1990). "1 γιατρός ανά 1 κάτοικο!" (1992). "Αν ήμουν υπουργός παιδείας για μία μέρα" (2001). "Νυν απολύεις τον δούλον σου Δέσποτα" (2003). "Η διαθήκη ζωής μου" (2016). "Γιατί η Εκκλησία δεν μπορεί να μην προμαχεί υπέρ της ευθανασίας" (2018), "Πόση ευθανασία; αν μπορείς να τη μετρήσεις, ξέρεις κάτι γι' αυτήν· αν όχι, δεν ξέρεις τίποτα." (2019, σελ. 56-57), "Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε; (ΠΠΠ)" (2020). "Διασφάλιση δικαιώματος επιλογής αν θα εμβολιαστούμε. Αναλαμβάνουμε την ευθύνη της επιλογής μας" (2021). "Από ή Μέ COVID-19; Σύνδρομο Υποκλοπής Υποκείμενης Αιτίας Θανάτου (ΣΥΥΑΘ) στο Ιατρικό Πιστοποιητικό Αιτιών Θανάτου (ΠΠΑΘ)" (2023). ΣΥΜΠΟΙΣΙΑ (συντονιστής): Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε (ΠΠΠ: 2016, 2017). Πώς Μαθαίνει ο Εγκέφαλος (ΠΜΕ: 2017, 2018). [idimolia@uoi.gr](mailto:dimolia@uoi.gr).

³ 28-4-2017 11:00-12:30. Session: P1 Denial or acceptance? **Speech** 5: [YouTube=gaQU7pHuNFU](https://www.youtube.com/watch?v=gaQU7pHuNFU) 13:21. **Paper**: submitted 26 Sep 2022· accepted 23 Sep 2023· no peer reviewed.

If the **links** at the top of the first page do not work: > Top of the 1st page: PROCEEDINGS: page 22: footnote 10.

Cite this paper: Dimoliatis I. "Metathanassia (Posthumous Longevity): Cause of Country's Collapse. Eftanassia of me or Dysthanassia of my Society? I have to choose.» In: «When Should We Die? (WnSWD). Proceedings of the 1st Interdisciplinary Symposium, University of Ioannina, Greece, April 28-30, 2017. ISBN 978-960-233-288-7» University of Ioannina Publications, Olympias repository. April 7, 2024. Paper P15: ps 20. <https://olympias.lib.uoi.gr/jspui/handle/123456789/33207> & <http://dx.doi.org/10.26268/heal.uoi.12962>.

⁴ Associate Professor of Public Health and Medical Education (how does teacher's mind teach and, most importantly, how does learner's mind learn), University of Ioannina, Ioannina, Greece. Bachelor of Medicine (1976), Pulmonology-Tuberculosis (1980), Social Medicine (1990), Master of Public Health (1997), Master of Medical Education (2006), PhD (mortality of the Greek population, 1988). Interests: How does the brain learn, Health, Quality of life (birth, living, death), Politics. BOOKS (in Greek): (anti)Pedagogical Panorama or How Society (re)Produces Humunculus (1985, 1992). Political Demography: Radiography of the Parliament (1992). Introduction to Modern Epidemiology (1992). Body Language (1999, 2007). Health 21 (2002). Treatise on

- Euthanasia* (2005). *The Great Scream* [of the caregiver] (2014). PAPERS: "If I was the Minister of Education for one day" (2001). "1 doctor per 1 resident!" (1992). "Efthanassía [euthanasia] or efzoía [well-being]?" (1990). "Lord, now you are letting your servant die in peace" (2003). "My testament of my life" (2016). "Why the Church cannot not fight for efthanassía [euthanasia]" (2018). "How much efthanassía? If you can measure it, you know something about it; if not, you know nothing" (2019), "When Should We Die? (WnSWD)" (2020). "Ensuring the right to choose if we will be vaccinated. We take the responsibility of our choice" (2021). "From or With COVID-19? Underlying Cause of Death Steal Syndrome (UCDSS) in Medical Certificate of Causes of Death (MCCD)" (2023). SYMPOSIA (coordinator): When Should We Die (WnSWD: 2016, 2017). How Does the Brain Learn (HDBL: 2018). idimolia@uoi.gr.
- ⁵ Τριχόπουλος Δημήτρης, Καθηγητής Υγιεινής και Επιδημιολογίας των Πανεπιστημίων Αθηνών και Harvard. Συνέντευξη στον Θανάση Λάλα. *Το Βήμα* 10-9-2000: Β3-5: «Σήμερα έχουμε φτάσει στο σημείο να ζούμε 70-80 χρόνια. **Τι άλλο θέλουμε; Να ζήσουμε 100; Πρέπει να καταλάβουμε ότι όσο περισσότερο επιμηκύνουμε το όριο της ζωής με τη βοήθεια της επιστήμης τόσο θα περιορίζονται οι γεννήσεις. Ποια είναι η επιδίωξή μας; Να γίνουμε μια κοινωνία γερόντων; Να μην υπάρχουν παιδιά ανάμεσά μας; Φθάσαμε στο σημείο να πληρώνουμε ενάμισι εκατομμύριο δολάρια για να βρούμε ένα νεφρό για μεταμόσχευση. Και όλ' αυτά για να ζήσουμε τρία χρόνια παραπάνω... Μα ενάμισι εκατομμύριο δολάρια είναι ο προϋπολογισμός της Ουγκάντα. Καταλαβαίνετε δηλαδή τι παραλογισμός μάς έχει κυριεύσει;» [Trihopulos 2008 genesis+thanati tovima-mme](#).**
- ⁶ Άγιος, Αλέξανδρος Ε (2002). *Περιγραφική & Εφαρμοσμένη Ανατομική. Το Κινητικό Σύστημα: Το ανατομικό υπόστρωμα της κίνησης του ανθρώπινου σώματος*. University Studio Press. Θεσσαλονίκη: σς 1182.
- ⁷ Ατματζίδης, Σεραφείμ. Αρχιμανδρίτης. Εφημέριος Ιερού Ναού Θέρμης Θεσσαλονίκης: (α). «Πότε Πρέπει να Πεθαίνει ο άνθρωπος; (ΠΠΠ): **Η απάντηση των Ευαγγελίων**.» Διπλωματική εργασία. ΤΕΙ Θεσσαλίας, Σχολή Επιστημών Υγείας-Πρόνοιας, Τμήμα Νοσηλευτικής, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Ψυχική Υγεία. Λάρισα 2015: σς 68: [PDF](#). (β) «Η απάντηση των Ευαγγελίων. Οι Ευαγγελιστές δεν απαντούν στο 'πότε' αλλά στο 'πώς' πρέπει να πεθαίνει ο άνθρωπος.» Ερευνητική εργασία. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής* 2016, 33 (συμπληρωματικό τεύχος 1): 25-29: [PDF](#). (γ). «ΠΠΠ: Η απάντηση της Καινής Διαθήκης. [YouTube=YyyCn4VZlsc](#) 16:55: Άρθρο: Κορυφή 2^{ης} σελίδα > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Κ1 > 1.
- ⁸ Σαραμάγκου Ζ. (2007). *Περί θανάτου*. Μυθιστόρημα. Μετάφραση: Αθηνά Ψυλλιά. Εκδόσεις Καστανιώτη. Αθήνα 2013: σς 248. [biblionet 192990](#): Σε μια μικρή χώρα 10.000.000 κατοίκων ο θάνατος λειτουργεί με διαλείψεις, φέρνοντας σε απόγνωση, μετά την αρχική ευφορία, ασφαλιστικές εταιρείες, εργολάβους κηδεϊών, οίκους ευγηρίας, νοσοκομεία, εκκλησία, κυβέρνηση, οικογένειες. Η μαφία θα αναλάβει να δώσει λύσεις, αλλά ο θάνατος θα αντεπιτεθεί ... (από το οπισθόφυλλο του βιβλίου, ελαφρότατα τροποποιημένο).
- ⁹ Δημολιάτης, Γιάννης (2018). **Γιατί η Εκκλησία δεν μπορεί να μην προμαχεί υπέρ της ευθανασίας**. «Η ζωή πριν το θάνατο: ευ ζην και ευ θνήσκει». 2^ο Διεπιστημονικό Συμπόσιο "Πότε πρέπει να πεθαίνουμε; (ΠΠΠ)". Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, 29/3-1/4/2018: [PDF](#). Η έννοια της **μεταθανασίας** στα κεφάλαια 3.3.11 (ιδίως υσμ 83-84) και 3.3.12.
- ¹⁰ Illich, Ivan (1989). **Posthumous Longevity**. An open letter to a cloistered community of Benedictine nuns: [PDF](#). Περισσότερα: Δημολιάτης (2018). Γιατί η Εκκλησία... όπ προηγούμενη υσμ: υσμ 83-84 (κυρίως).
- ¹¹ Σιδερής Δ. Α. (2016). **Το αισθητό Εγώ μου, το νοητό Εγώ μου, και το κοινωνικό Εγώ μου**: Η γέννησή τους και ο θάνατός τους. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής*, 33 (συμπληρωματικό τεύχος 1): 66-70: [PDF](#).
- ¹² Πλάτων. *Μενέξενος*, 246e-247a: «πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη ^[247a] δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται.». [Platon Meneksenos Gr-resources 1470421](#).
- ¹³ (Κατηγορηματική) "**Κατηγορηματική προσταγή**": «Αρα, υπάρχει μία μόνο κατηγορηματική προσταγή [ενώ υπάρχουν πολλές υποθετικές], και είναι η εξής: Πράττε μόνο βάσει εκείνης της αρχής, διά της οποίας μπορείς ταυτόχρονα να θέλεις να καταστεί αυτή **καθολικός νόμος**.», όρισε (κατηγορηματικά) ο **Κάντ** πριν τρεις αιώνες ([el.wikipedia: 11-1-2023](#)) τις «καθολικές, πανανθρώπινες απαιτήσεις», που ισχύουν χωρίς εξαίρεση, ακόμη και εναντίον μου (ο **Σωκράτης** το εφάρμοσε στον εαυτό του, δυό χιλιάδες χρόνια πριν τον αφορισμό του Κάντ). Πράττε σύμφωνα με τον καθολικό κοινωνικό νόμο «*Ωφελείν ή μη βλάπτειν*», είχε ήδη προστάξει τους μαθητές του ο **Ιπποκράτης** πριν κοντά δυόμιση χιλιετίες ([el.wikipedia: 30-1-2023](#)). Κι έναν αιώνα νωρίτερα του «**Ο Κλεόβουλος** ο Ρόδιος μας παραδίδει, από τον 6ο π.Χ. αι. το Δελφικό παράγγελμα *Ό συ μισείς ετέρω μη ποιήσεις*, ο δε περίπου σύγχρονός του **Κομπούκιος**, από τη μακρινή Κίνα, διδάσκει το ίδιο ακριβώς: *Υπάρχει κανένα απόφθεγμα που να έχει εφαρμογή για όλη τη ζωή τού ανθρώπου; Ασφαλώς. Είναι το απόφθεγμα για την έννοια της αγάπης: Μην κάνεις στους άλλους ό,τι δεν θα ήθελες εκείνοι να κάνουν σε σένα. Σχεδόν πανομοιότυπα διατυπώνεται στην Παλαιά Διαθήκη, Και ο συ μισείς, μηδενί ποιήσης [Τωβίτ 4,15], ενώ στην Καινή Διαθήκη ο ευαγγελιστής **Ματθαίος** επισημαίνει: Πάντα ουν όσα αν θέλητε ίνα ποιώσιν ημίν οι άνθρωποι, ούτω και υμείς ποιείτε αυτοίς. Ούτος γαρ εστίν ο νόμος [και οι προφήται: Όλα όσα θέλετε να σας κάνουν οι άλλοι άνθρωποι, αυτά να τους κάνετε κι εσείς: σ' αυτό συνοψίζονται ο*

- νόμος και οι προφήτες: Ματθαίος 7,12: Ο χρυσός κανόνας].» (Ντίνος Τουμάζος. «Η ηθική διάσταση της συμπεριφοράς του Ισραήλ». *Νέος Κόσμος* 13-6-2010. [Tumazos 2010 Ithiki-Israil Neos-Kosmos mme](#). Τα εντός [ ] δικές μου προσθήκες. Η μετάφραση «Όλα όσα ... προφήτες»: υσμ 15).
- ¹⁴ Μακρυγιάννης, Απομνημονεύματα. 2006-2008 Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Πύλη για την Ελληνική γλώσσα: https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/pi/content.html?t=3.6019.
- ¹⁵ Βασιλειάδης Π, Γαλάνης Ι, Γαλίτης Γ, Καραβιδόπουλος Ι. (1989). Μετάφραση. **Η Καινή Διαθήκη: Το Ευαγγέλιο στη σύγχρονη γλώσσα**. Ελληνική Βιβλική Εταιρεία. Σελίδες 544. Μόνο η μετάφραση. Μαλακό πράσινο εξώφυλλο, με κίτρινο γραμμικό σχέδιο. Ίσως [biblionet40575](#). Όλες οι μεταφράσεις παραθεμάτων από την ΚΔ από την έκδοση αυτή.
- ¹⁶ Καλφακάκου Β. **Εντροπία και φυσιολογικός θάνατος**. ΠΠΠΠ: Συνεδρία Κ2: Ο φυσιολογικός θάνατος, ομιλία δεύτερη: [YouTube=g7XCoi7t87s](#) 22:09. Άρθρο: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Κ2.
- ¹⁷ Λεονάρδος Ι. (2017) **Διάρκεια ζωής και θάνατος στους διάφορους ζωικούς οργανισμούς**. ΠΠΠΠ: Συνεδρία Σ3: Ο προγραμματισμένος θάνατος. Ομιλία: [YouTube=h-V39eey0w](#) 18:28. Άρθρο: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Σ3.
- ¹⁸ Μπατιστάτου Α, Φανάκης Δ. **Η κυτταρική πορεία προς τον βιολογικό θάνατο**. ΠΠΠΠ: Συνεδρία Σ3: Ο προγραμματισμένος θάνατος, ομιλία 2^η: [YouTube=NwIaimInNKg](#) 10:34. Άρθρο: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Σ3.
- ¹⁹ Ματθόπουλος Δ. **Συναρμογή 'ευθανασίας' και 'ευζωίας'**. ΠΠΠΠ: Συνεδρία Σ6: Στη μεθόριο ζωής και θανάτου, ομιλία 5^η: [YouTube=qrw3gRIXs4E](#) 15:34. Άρθρο: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Σ6.
- ²⁰ Δαμίγος Δ. **Θάνατος: ένας καλλιτέχνης στην υπηρεσία της ζωής**. TEDx Ionian University 12-9-2019. [YouTube=GwdT9PGWxb0](#) 12:16.
- ²¹ Δημολιάτης Γ. **Σύγχρονη Βιολογία και Χριστιανισμός: Η τοποθέτηση ενός ορθοδόξου βιολόγου Καθηγητού Μικροβιολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών**. Αντίφωνο 14-4-2021. [Aimoliatis 2021 viologia+hristianismos Antifono mme](#).
- ²¹ Σιδεράς Δ. «**Τα Εγώ μας: γέννηση, θάνατος, αθανασία**»: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Σ3.
- ²¹ Χατζόπουλος Ι. «**Ο θάνατος προϋπόθεση της ζωής: Μαθήματα από τη Φιλοσοφία, την Τέχνη και τους Υπολογιστές**»: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Σ3 > 5.
- ²² Ατματζίδης Σ. Η απάντηση των Ευαγγελίων. Όπ π υσμ 7.
- ²³ «²⁸Όλοι μέσα στη συναγωγή ακούγοντάς τα αυτά εξοργίστηκαν ²⁹και σηκώθηκαν και τον έβγαλαν έξω από την πόλη. Τον έφεραν ως την άκρη του βουνού, πάνω στο οποίο ήταν χτισμένη η πόλη τους, για να τον ρίξουν στον γκρεμό. ³⁰Αυτός όμως πέρασε από ανάμεσα τους και έφυγε.» (Λουκάς 4.28-30).
- ²⁴ Δημολιάτης (2018) Γιατί η Εκκλησία δεν μπορεί να μην προμαχεί υπέρ... Όπ π υσμ 9: §3.3.6 Σε ώριμο χρόνο.
- ²⁵ Σολωμού-Παπανικολάου Β. «**Η κατάλληλη στιγμή για τον θάνατο ως ορισμός του ωραίου** στον πλατωνικό διάλογο *Ιππίας Μείζων*». ΠΠΠΠ: συνεδρία Π1 Άρνηση ή Αποδοχή, ομιλία 2η: [YouTube=R5qocBF1Qk](#) 18:54. Άρθρο: Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Π1 > 3.
- ²⁶ Σταματάκος Ι. *Λεξικόν Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας: με πλήρη ετυμολογίαν εκάστης λέξεως*. Δημητράκου Α.Ε. Αθήναι 1949: 1140-1141: ώρα, ωραίος, ώριμος.
- ²⁷ Τώρα, καλά είν' τα ψέματα, μ' αυτή 'ναι η αλήθεια: Είμαι σχεδόν 73, σύμφωνα με την τρέχουσα επιστήμη που επίσταται (γνωρίζει καλά), μου μένουν ακόμα δέκα χρόνια, από τα οποία τα μισά υγιούς ζωής, τα υπόλοιπα με τα κουσούρια της ηλικίας τα αναμενόμενα. Γνωστό. Και πολύ καλά μάλιστα (ΕΛΣΤΑΤ: όπ πιο κάτω υσμ 47). Μα, ας κάνω πως δεν ξέρω... (η **αυταπάτη** είναι 'πολύ ωραίο πράγμα', είτε ο Robert Trivers – βλ. επόμενη υσμ). Και πού ξέρεις; Μπορεί μόνον εγώ να είμαι η εξαίρεση... δεν είμαι δα όποιος κι όποιος, είμαι ο περιούσιος Εγώ! «*Πώς δεν χαρίστηκε σ' εμένα ένα τέτοιο προνόμιο, να είμ' εγώ, αντίθετα με όλους τους άλλους ανθρώπους, [...], εγώ και μόνο εγώ, εκείνος που δεν θα γευτεί το θάνατο;*» – η ελπίδα δεν πεθαίνει ποτέ! ούτε μετά θάνατον... δίκαια με λαιδορεί για παράνοια και αφροσύνη ο Βούλγαρης (όπ μεθεπόμενη υσμ: σ108).
- ²⁸ Trivers, Robert. «*Η μωρία των ανοήτων: Η λογική της εξαπάτησης και της αυτοεξαπάτησης στην ανθρώπινη ζωή*»: [biblionet210157](#). Βλ. και Δημολιάτης Γ: [Αναληθή ιστορικά αφηγήματα: το πιο μισητό κεφάλαιο της ζωής μας](#).
- ²⁹ Βούλγαρης, Ευγένιος. *Διατριβή περί Ευθανασίας*. Έκδοση 3^η, μετάφραση-επιμέλεια Δημολιάτης Γ & Γαλανάκης Μ, Εξάντας 2005: σς 248. [biblionet116165](#). Τα παραθέματα στις σς 81 και 100-101.
- Ο Βούλγαρης γεννήθηκε στην Κέρκυρα το 1716, πέθανε 90 ετών στην Πετρούπολη το 1806· διδάσκαλος του Γένους, πρωτοπόρος του νεοελληνικού διαφωτισμού· φιλόσοφος, θεολόγος· αρχιεπίσκοπος Σλαβινίου και Χερσώνως 1776-1779· σύμβουλος της Μεγάλης Αικατερίνης της Ρωσίας 1772-1802 [ή 1806;]. Πρώτη έκδοση

της *Διατριβής*: Πετρούπολη 1804 (άρχισε να τη γράφει το 1776 σε γλώσσα αρχαϊζουσα): olympias.uoi.gr/3947.
Δεύτερη: Αθήνα 1846 (στην ίδια γλώσσα): olympias.uoi.gr/4319.

Εκτός από τον όρο “**ευθανασία**” (καλός θάνατος), ο γλωσσολάστης Βούλγαρης χρησιμοποίησε και τους όρους “**δυσθανασία**” (κακός θάνατος), “**προθανασία**” (πρόωρος θάνατος), και “**ετοιμοθανασία**” (ετοιμότητα ή και ετοιμασία (;) για το θάνατο). Κακός θάνατος (δυσθανασία) στην **εποχή του** σήμαινε “θάνατος μετά την ώρα του”, “**μεταθανασία**”, παράταση δηλαδή της διαδικασίας θανάτου, “να μη σου βγαίνει η ψυχή”, οπότε και καλούσαν τον παπά να σου διαβάσει την *Ευχή εις ψυχορραγούντα* (βλ. επόμενη υσμ). Εκτενή σχόλια για τη σημασία των όρων αυτών στη σημείωση των επιμελητών 35 στο Παράρτημα 9 της 3^{ης} έκδοσης της *Διατριβής*. Σε όλα τα εδώ παραθέματα τα κεφαλαία είναι του Βούλγαρη όπως στην 1^η έκδοση.

³⁰ Βάντσος Μ. «**Η ευχή της Εκκλησίας εις ψυχορραγούντα και ο ηθικός προβληματισμός για την ευθανασία**»: ΠΠΠ1: συνεδρία “Σ1 Απελθέτω απ’ εμού το ποτήριον τούτο”: [YouTube=3rrSaxJvi00](https://www.youtube.com/watch?v=3rrSaxJvi00), 17:34. Άρθρο: Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > συνεδρία Σ1 > 5.

³¹ «**οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος**», Σύμβολον της Πίστεως (‘Πιστεύω’), άρθρο 7.

³² Ας ακούσομε μια ποιήτρια να μας λέει πετώντας αυτό που οι επιστήμονες λένε αγκομαχώντας: Ευτυχία Μιχέλη: **Ευχή και Προσευχή για τα Εύ της Ζωής μας**: Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > σελίδες 17-18.

Κάποτε ο καθηγητής Οικολογίας των Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης και Αιγαίου Νίκος Μάργαρης είχε γράψει, αν δεν με απατά η μνήμη μου σε κάποια από τις επιφυλλίδες του στο *Βήμα*: Στις κορυφές της γνώσης όπου οι επιστήμονες φτάνουν αγκομαχώντας, βρίσκουν έκπληκτοι τους ποιητές που είχαν φτάσει πετώντας.

³³ Κούτρας Β. «**Ο φόβος του θανάτου: ο ένας από τους δύο μεγάλους φόβους του ανθρώπου**». ΠΠΠ1. Συνεδρία «Π4 Από το φόβο στη γονιμότητα». Ομιλία 2^η: [YouTube=MHArhTIIISX0](https://www.youtube.com/watch?v=MHArhTIIISX0) 18:32. Άρθρο: > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Π4.

³⁴ Όχι “Ιατρική Ηθική”: ομόηχη αντιδάνεια μεταφραστική παγίδα: Γιάνης Δημολιάτης. Δάνειες και αντιδάνειες στρεβλώσεις όρων. *12ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία*», Αθήνα 7-9 Νοε 2019. [PDF](#).

³⁵ Ηγουμενίδης, Μιχάλης. **Βασική Βιοηθική: Δεοντολογία–Νομοθεσία για Επαγγελματίες Υγείας**. Πασχαλίδης & Broken Hill 2020: σς 575. «Ο Thomas Percival το 1803 δημοσιεύει τον πρώτο σύγχρονο κώδικα ιατρικής ηθικής στην Αγγλία» (σ 53): βλ. και επόμενη υσμ: και υσμ 46.

Πιθανότατα, οι συγκαίρινοί Βούλγαρης και Percival **αγνοούσαν** ο ένας την ύπαρξη του άλλου. Ακόμα και στην Ελλάδα, ακόμα σήμερα, ακόμα και οι ειδικοί της Ηθικής ή/και της Δεοντολογίας είναι πιθανότερο να γνωρίζουν τον δεύτερο παρά τον πρώτο...

³⁶ Percival, Thomas «*Medical ethics; or, a code of institutes and precepts, adapted to the professional conduct of physicians and surgeons*» (Manchester, 1803). Σύντομη ιστορία τού κώδικα: Reynolds-Finley Historical Library: [Percival 1803 medical-ethics Reynolds url](#). Αποσπάσματα και ολόκληρο το βιβλίο: [Percival 1803 medical-ethics Jameslind url](#) > The full text [...] at [Google Books](#).

³⁷ Βούλγαρης (2005). *Διατριβή περί Ευθανασίας*, όπ π υσμ 29: σ103.

³⁸ Προγραμματισμένος κυτταρικός θάνατος: Όπ π υσμ 16-21”.

³⁹ «**Και να μου το ζητήσουν, φάρμακο θανατηφόρο σε κανέναν δεν θα δώσω, κι ούτε θα βγει από μένα μια τέτοια συμβουλή.**» Στο: Λυπουρλής Δ. (Εισαγωγή, Κείμενο, Μετάφραση, Σημειώσεις). *Ιπποκρατική Ιατρική: Όρκος, Περί ιερής νούσου, Περί αέρων υδάτων τόπων, Προγνωστικόν*. Θεσσαλονίκη 1972: 91/350. Ο Όρκος στις σελίδες 77-104.

⁴⁰ «**Πρώτα θα καθορίσω τι είναι κατά τη γνώμη-μου η ιατρική-σκοπός-της γενικά είναι ν’ ανακουφίζει τους αρρώστους από τους πόνους, να μειώνει την ένταση της ασθένειας, και να μην ασχολείται με όσους έχουν νικηθεί εντελώς από την αρρώστια, γνωρίζοντας ότι η ιατρική δεν μπορεί να αντιμετωπίσει αυτές τις περιπτώσεις.**» (Περί Τέχνης 3) «**Όσοι λοιπόν κατηγορούν τους γιατρούς που δεν αναλαμβάνουν αρρώστους οριστικά νικημένους από την αρρώστια [...] επιδοκιμάζονται από τους κατ’ όνομα μόνο γιατρούς, ενώ χλευάζονται από τους πραγματικούς. Οι πεπειραμένοι στην ιατρική δεν έχουν ανάγκη από ανόητους, ούτε επικριτές ούτε επαινετές, αλλά από ανθρώπους που συλλογίζονται σε ποιες περιπτώσεις η δουλειά του γιατρού ολοκληρώθηκε και είναι άρτια ή δεν ολοκληρώθηκε και είναι ελλιπής και ακόμη ποιες από τις ελλείψεις πρέπει να αποδοθούν στους γιατρούς και ποιες στους αρρώστους.**» (Περί Τέχνης 8). Στο: Μανδηλαράς Βασίλειος (Εισαγωγή, Μετάφραση, Σχόλια). *Ιπποκράτης. Άπαντα. 1 Γενική Ιατρική: Όρκος [...] Περί Τέχνης [...]*. Ιατρική επιμέλεια Τάσος Κοντομέρκος. Εκδόσεις Κάκτος. Αθήνα 1994: σς 332. *Περί Τέχνης*: 145, 155 / 135-167, 321-322. Πιο **κατηγορηματικός** δεν θα μπορούσε να είναι! (ο Ιπποκράτης.)

⁴¹ Την επόμενη φορά που θα επισκεφτείτε το γιατρό σας, ρωτήστε τον: Ποιο είναι σπουδαιότερο βιβλίο, ο Όρκος ή το *Περί Τέχνης*; Πόσα χρόνια σπούδασε το ένα και πόσα το άλλο; Πόσες σελίδες είχε το ένα και πόσες το άλλο; Ποιον από δύο γιατρούς θα διάλεγε για τον **εαυτό του**, αυτόν που σπούδασε μόνο (ή κυρίως) το πρώτο ή αυτόν

- που σπούδασε μόνο (ή κυρίως) το δεύτερο; Για δε το τί γίνεται σήμερα στα Πανεπιστήμια για τον *Όρκο* και για το *Περί Τέχνης* βλέπε: Δημολιάτης (2018): *Γιατί η Εκκλησία...* όπ π υσμ 9: §3.2.4.3, ιδίως υσμ 58.
- ⁴² Καρδαμάκης Δ. Ευθανασία και Βυζάντιο. *ΠΠΠΠ*. Συνεδρία «Κ3: Ιστορία 2500 χρόνων». Βίντεο [YouTube=MHArhTIISX0](#) 11:59. Στο 4:19 ο **Ιπποκράτης με φωτοστέφανο** από βυζαντινό χειρόγραφο. Βλ. εικόνα 4 στο άρθρο του: Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > συνεδρία Κ3 > 1.
- ⁴³ Lascaratos J, Poulakou-Rebelakou E, Marketos S. **Abandonment of terminally ill patients** in the Byzantine era. An ancient tradition? *J Medical Ethics* 1999, 25, 254-258. [PDF](#).
- ⁴⁴ Πουλάκου-Ρεμπελάκου Ε., Παντελεάκος Γ., Τσιάμης Κ. **Τελετουργική εγκατάλειψη ασθενών στην επιθανάτια κλίνη κατά τη Βυζαντινή Περίοδο**. *Πρακτικά Δημερίδας «Προτελεύτια Διλήμματα»*, Αθήνα 2008, σελ. 21-23. Η ιστοσελίδα της διημερίδας δεν λειτουργεί. Ανάκτηση από: [PDF](#).
- ⁴⁵ Δημολιάτης (2018) *Γιατί η Εκκλησία δεν μπορεί να μην προμαχεί υπέρ ...* Όπ π υσμ 9: Εικόνα 5.
- ⁴⁶ Δημολιάτης Γ. **Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε;** (ΠΠΠ). Στο: Ηγουμενίδης 2020, *Βασική Βιοηθική...* όπ π υσμ 35: [167-191](#). Εκκρεμές ευθανασίας: 175. Λεπτομερής πίνακας κριτηρίων προσδιορισμού του ΠΠΠ (πότε πρέπει να πεθαίνουμε, πότε είναι η ώρα μας) και του ΠΔΠΠ (πότε δεν πρέπει να πεθαίνουμε, πότε δέν είναι η ώρα μας): 183-185.
- ⁴⁷ Η **επιστήμη** μπορεί πια να πει το 2004 σε μια γυναίκα 65 ετών ότι το πιθανότερο θα ζήσει ακόμα 19,8 έτη (θα πεθάνει δηλαδή το 2024 = 2004+19,8, στα 84,8 χρόνια της = 65+19,8) και το 2013 ακόμα 21,6 (θα πεθάνει το 2034 στα 86,6). Οι αντίστοιχοι αριθμοί για τους άντρες: 16,9 (το 2021, στα 81,9) και 18,7 (το 2032, στα 83,7). Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Προσδόκιμο Υγείας 2013. Πειραιάς 1-8-2016. <https://www.statistics.gr/> > Στατιστικές > Πληθυσμός και Κοινωνικές Συνθήκες > Υγεία > Προσδόκιμο Υγείας, όπου και προβλέψεις αν υπάρχει χρόνια πάθηση κτλ.
- ⁴⁸ Οι δε **άγγελοι** (η λαϊκή σοφία) έχουν έναν πολύ αποτελεσματικό τρόπο να μας γνωστοποιούν το τώρα μας: «Τι κάνεις, κυρά Λένκω;» «Τι να κάνω; χαμπέρια!» «Τι;» «Δεν την ξέρεις την ιστορία; Ένας κουμπάριασε με τον αρχάγγελο Μιχαήλ. Έφαγαν, ήπιαν, στην πόρτα τον τραβάει από το μανίκι: “Κουμπάρε, θέλω μια χάρη!” “Ό,τι θέλεις, κουμπάρε!” “Να, όταν θάρθεις να με πάρεις, μην έρθεις ζαφνικά, να μου στείλεις κάνα χαμπέρι...” “Εντάξει, κουμπάρε!” “Εντάξει,” “Εντάξει.” “Στο καλό!” Πέρασαν χρόνια, χτυπά η πόρτα! “Ποιος είναι;” “Πάμε! Ήρθα να σε πάρω.” “Καλά ορέ κουμπάρε, δεν είπαμ να μην έρθεις έτσι; Να μου στείλεις κάνα χαμπέρ;” “Σόστειλα, πώς δεν σόστειλα;” “Τί μόστειλες;” “Γλέπ’ς καλά;” “Ε, κάθε πέρσι και καλύτερα.” “Ακούς καλά;” “Ε, βαριακούω λίγο.” “Σε πονάν τ’ αρθριτικά;” “Α, τα έρμα...” “Ε, ορέ κουμπάρε, τι άλλο χαμπέρ’ ήθελες να σου στείλω;» (Λένκω, 94 ετών, Καπέσοβο Ζαγορίου, 2003). Απείρωσ πιο παραστατική η λαϊκή διδασκαλία από την “επιστημονική” σε (ιατρικές) **σχολές** που έχουν χάσει την επαφή με την κοινή λογική...
- ⁴⁹ [Παΐσιος προς το γιατρό του:] «Τώρα δὲν μπορῶ νὰ κάνω τίποτε. Χθὲς θέλησα νὰ προσευχηθῶ γονατιστὸς καὶ δὲν μπόρεσα. Δὲν μπορῶ νὰ δῶ κανέναν· ἔλξε ἡ ἀποστολή μου. Αὐτὸ ἦταν. Ἐδῶ θὰ μὲ ἀφήσετε.» [Γιατρός του:] «Τὴν τελευταία φορὰ πὸν εἶδα [...] ἤμουν στενοχωρημένος. [...] [Παΐσιος:] «Ἄκουσε, Γιώργο. Ὅλα ἔγιναν ὅπως ἔπρεπε. Ἄξιός ὁ μισθός σου. Μὴ στενοχωριέσαι.» Στο: Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος. "ΜΕΘ: **Στο μεθόριο της ζωῆς και του θανάτου.**" *Πρακτικά Δημερίδας με θέμα «Προτελεύτια Διλήμματα»*, Αθήνα 2008, σελ. 14-20. Το παράθεμα από τη σελ. 20, υσμ 13. [PDF](#).
- ⁵⁰ Βούλγαρης (2005). *Διατριβή περί Ευθανασίας*, όπ π υσμ 29: σελ. 127.
- ⁵¹ Επίκτητος (50-138 μΧ). *Εγχειρίδιον*. Μετάφραση, προλεγόμενα: Αρ. Καμπάνης: «1.1 Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστιν ἐφ’ ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ’ ἡμῖν.» = «Ἐκ τῶν πραγμάτων ἄλλα μὲν εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν-μας, ἄλλα πάλιν δὲν εἶνε.» mikrosapoplous.gr.html. Ἐξι-εφτά αἰῶνες ἀργότερα ὁ Δαμασκηνὸς ἐπαναλαμβάνει τὴ φράση σχεδὸν αὐτολεξεί – βλ. ἐπόμενη υσμ.
- ⁵² Δαμασκηνοῦ, Ἁγίου Ἰωάννου (676-749 μΧ). *Ἐκδοσις ακριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*: Κεφάλαιο 40 Περί τῶν γινόμενων: «Τῶν γινόμενων τὰ μὲν εἰσιν ἐφ’ ἡμῖν, τὰ δὲ οὐκ ἐφ’ ἡμῖν.» = «Ἀπ’ αὐτὰ που συμβαίνουν, ἄλλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ μας καὶ ἄλλα ὄχι.» Απόδοση: Αρχιμανδρίτης Δωρόθεος Πάπαρης. users.uoa.gr.htm – βλ. προηγούμενη υσμ.
- ⁵³ Θεατρικό έργο τού Λουίτζι Πιραντέλο (1916): el.wikipedia (11-10-2022).
- ⁵⁴ Φράση του ηθοποιού Τζαβαλά Καρούσου, που όλοι **νομίζαμε** (και σχεδόν όλοι νομίζομε) ότι είναι του ζωγράφου Γιάννη Τσαρούχη: lifo.gr (4.5.2021).
- ⁵⁵ Ματάμης, Δημήτριος. Διευθυντής ΜΕΘ Γενικού Νοσοκομείου Παπαγεωργίου: «**Παράταση ζωῆς ἢ παρεμπόδιση θανάτου;** Περιστατικά καὶ διλήμματα στis ΜΕΘ.» Σάββατο 18/5/2002 09:30-09:50: bioethics.org.gr.html: «Μετά το 1930 ἡ στάση τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι στο θάνατο ἄλλαξε ἀπὸ κάτι κοινό, **φυσικό** καὶ ἀναμενόμενο σε κάτι ντροπιαστικό καὶ **ἀπαγορευμένο**. Ἀρχίσαμε νὰ λέμε ψέματα. Πρώτα-πρώτα λέγαμε **ψέματα** σε αὐτὸν που ἐπρόκειτο νὰ πεθάνει, θέλοντας νὰ του κρύψουμε τὸ γεγονός διότι τὸν λυπόμασταν, ἀλλὰ μετὰ

αρχίσαμε να λέμε ψέματα όχι για τον θνήσκοντα αλλά για μας τους ίδιους, γιατί εμείς είχαμε ανάγκη να πιστέψουμε ότι δεν υπάρχει θάνατος.» Στο: «Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος. Επιτροπή Βιοηθικής. Επιστημονικό Συμπόσιο "Ευθανασία". Νοσοκομείο Παπαγεωργίου, Θεσσαλονίκη, Παρασκευή-Κυριακή 17-19/5/2002.
Πρόγραμμα: ecclesia.gr.htm»

Καλύτερη περιγραφή «της λογικής της εξαπάτησης και της αυτοεξαπάτησης στην ανθρώπινη ζωή» (Trivers 2016 *Η μορφή... όπ υσμ 28*) δεν θα μπορούσε να υπάρξει. Τελικά, τα πάντα είναι θέμα εγκεφάλου.

⁵⁶ Illich, Ivan (1989). **Posthumous Longevity** ... Όπ π υσμ 10.

⁵⁷ Βούλγαρης (2005). *Διατριβή περί Ευθανασίας*, όπ π υσμ 29: σελ. 127.

⁵⁸ **Η μεγάλη κραυγή των εντατικολόγων:** (1) Καραχάλου+5. «Η άρνηση του αναπόφευκτου: περιγραφή περίπτωσης. Παρουσίαση προβλήματος». (2) Πνευματικός+12. «Συζήτηση συνεδρίας Π1». (3) Κουλούρας Β. «Βαρέως πάσχων: αποφάσεις που αφορούν το τέλος της ζωής: Η ελληνική πραγματικότητα». (4) Γάτσιου+2. «Εισαγγελική παραγγελία σε ασθενή με μικρό προσδόκιμο επιβίωσης. Παρουσίαση προβλήματος». (5) Κουλιάτσος+4. «Προγενέστερες Οδηγίες: Παρουσίαση περιστατικού και ανασκόπηση της εφαρμογής τους στην Ελλάδα» («*κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης του νομικού συμβούλου του Νοσοκομείου!*»! Περίληψη §2). (6) Πνευματικός Ι. «Κρίσιμα βιοηθικά ζητήματα στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας». (7) Ματάμης Δ. «Παράταση ζωής ή παρεμπόδιση θανάτου; Περιστατικά και διλήμματα στις ΜΕΘ» (βλ. υσμ 55· «*αλλά μετά αρχίσαμε να λέμε ψέματα όχι για τον θνήσκοντα αλλά για μας τους ίδιους, γιατί εμείς είχαμε ανάγκη να πιστέψουμε ότι δεν υπάρχει θάνατος!*»! §3). (8) Σπελέτας. «*Με ρώτησε αν μπορούσε να ελπίζει. "Πάντα ελπίζουμε, Νίκο"... Τι να του πω; Συνειδητοποίησα ότι του έλεγα ψέματα συνειδητά, δεν ήθελα εγώ να πιστέψω ότι θα έφευγε και νομίζω ότι το κατάλαβε.*» (9) Γεωργιάδης Γ-Α. «Συζήτηση συνεδρίας Π1» («*μία νεότερη άποψη [...] μεταθέτει το κέντρο βάρους από τις προγενέστερες οδηγίες στο [...] ότι πρέπει να δεχθούμε ως ιατρικό σφάλμα τη συνέχιση μιας θεραπείας η οποία αποδεδειγμένα δεν μπορεί να οδηγήσει σε σημαντική παράταση της ζωής, ενώ ταυτόχρονα μειώνει ουσιαστικά την ποιότητα του ασθενούς κατά το τελικό στάδιο της ζωής του.*», προτελευταία §). Πηγή (εκτός #7): Κορυφή πρώτης σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρίες Π1 (Άρνηση ή Αποδοχή;), Π1, Σ3 (Ο προγραμματισμένος θάνατος), Σ9 (Ανυπόφερτη οδύνη), Π8 (Εύ ζην & Εύ θνήσκειν), Π8, Σ4 (Ποιος φροντίζει τους φροντιστές;), Π1, αντίστοιχα. (Οι υπογραμμίσεις δικές μου).

⁵⁹ Σουγκλάκος Ι. Πεθαίνοντας με τον καρκίνο: πού, πότε, πώς, με ποιόν. > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Π1 > 4.

⁶⁰ Δημολιάτης (2020). **Πότε Πρέπει να Πεθαίνουμε;** (ΠΠΠ). Όπ π υσμ 46: σελ. 183-185.

⁶¹ Μπατιστάτου & Φανάκης (2017). **Η κυτταρική πορεία προς τον βιολογικό θάνατο.** Όπ π υσμ 18.

⁶² West, Geoffrey. *Κλίμακα: Οι καθολικοί νόμοι της μεγέθυνσης, της καινοτομίας, της αειφορίας και του βηματισμού της ζωής σε οργανισμούς, πόλεις, οικονομίες και εταιρείες.* Μετάφραση-επιμέλεια Βασίλης Σακελλαρίου. Κάτοπτρο. Αθήνα 2018. West2018.klimaka.biblionet-228571.

⁶³ Maria Isabel Binimelis Bassa. *Η Φράκταλ Γεωμετρία. Ένας καινούργιος τρόπος να δούμε τον κόσμο.* Εκδόσεις Τέσσερα Πι (4π), Αθήνα 2011: σς 141. Αυτοομοιότητα κατά κλίμακα: σελίδες 10, 51-52, 62, 90, 127.

⁶⁴ Βάρβογλης, Χάρης. Fractals: η «πραγματική» γεωμετρία του κόσμου. Το Βήμα, science, 25-11-2008: Varvovlis2008.fractals.tovima.mme.

⁶⁵ Μαλτέζου, Φωτεινή. Η Φράκταλ Γεωμετρία, η Ενέργεια και ο COVID19. energia.gr 22-3-2021. Maltezu2021.fractal-energia-covid.energia.mme.

⁶⁶ Rudolf Virchow: "Medicine is a social science, and politics is nothing else but medicine on a large scale" (η Ιατρική είναι κοινωνική επιστήμη, και η Πολιτική δεν είναι τίποτ' άλλο παρά ιατρική σε μεγάλη κλίμακα). en.wikipedia.org/3mar2023/Rudolf-Virchow.

⁶⁷ Σαχτούρη, Ελισάβετ (1990). *Γαία: Το ανθρώπινο ταξίδι από το χάος στον κόσμο.* Μτφ Αγγέλα Βερυκοκάκη-Αρτέμη. Λιβάνης. Σελίδες 379. biblionet-25713.

⁶⁸ Κατσουγιαννόπουλος Β.Χ. (1994). *Κοινωνική Ιατρική.* Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη: σς 416. Ιατρική Δημογραφία: 35-190. Επίγραμμα προς Ερυθραίς: 116. ΣΠΑ: 147-148, 154: «*Ο συνολικός αριθμός των παιδιών τα οποία αποκτά μία γυναίκα σε όλη τη γόνιμη ηλικία της.*» Φανερό ότι πρέπει να γεννιούνται τουλάχιστον δύο παιδιά, 2,1 για την ακρίβεια, ώστε ο πληθυσμός να κρατηθεί, να αναπαράγει τους γονείς: βλ. επόμενη υσμ.

⁶⁹ Ελληνική Στατιστική Αρχή (2018): *Δημογραφικοί δείκτες: Δείκτες Ολικής Γονιμότητας (1950-2018): ELSTAT 2018 Δiktes-olikis-gonimotitas 1950-2018.* Στη χώρα μας το ΣΠΑ ήταν 3,68 το 1933-37 (Κατσουγιαννόπουλος 1994: όπ προηγούμενη υσμ), 2,57 το 1950, 2,1 το 1981, 1,35 το 2018 (ΕΛΣΤΑΤ 2018). [Το ΣΠΑ] «*Χρησιμοποιείται προκειμένου να προσδιοριστεί το επίπεδο αντικατάστασης των γενεών που στις ανεπτυγμένες χώρες θεωρείται ότι είναι 2,1*».

- ⁷⁰ Καβάφης, Κωνσταντίνος. *Θερμοπύλες*. Δεκέμβριος 1903. «Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωή των / όρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες. [...] Και περισσότερη τιμή τούς πρέπει / όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν) / πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος, / κι οι Μήδοι επί τέλους θα διαβούνε.»
- ⁷¹ Τριγόπουλος (2000). Συνέντευξη στον Θανάση Λάλα. Όπ π υσμ 5.
- ⁷² Λεονάρδος (2017). *Διάρκεια ζωής και θάνατος στους διάφορους ζωικούς οργανισμούς ...* Όπ π υσμ 17.
- ⁷³ Δημολιάτης Γ & Σιδεράς Δ. **Το θάνατο Εγώ μας**: Η επί της Γής αθανασία τού ανθρώπου. Η γέννησή του κι ο θάνατός του. *PRIME* 2019, 12(1): 1-13: [PDF](#). Είχε παρουσιαστεί στο 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Νόσου Alzheimer και Συγγενών Διαταραχών και 2ο Μεσογειακό Συνέδριο Νευροεγκεφαλολογικών Νοσημάτων: Γ. Δημολιάτης «Το θάνατο Εγώ μας: η γένεσή του κι ο θάνατός του», Θεσσαλονίκη 5-2-2017, <https://www.livemedia.gr/video/269775>.
- ⁷⁴ Θεόδωρος Ζιάκας: *Ο πόλεμος των φύλων και η ελληνική παράδοση: Σώζεται η Δύση*; 4 Μαΐου 2022: https://antifono.gr/ziakas_fylla/ 48:26-48:49 / 1:17:27. «Είναι τα σχήματα κοινωνικής συνοχής που προβάλλουν από την επιλογή του τρόπου κοινωνικότητας που θα υιοθετηθεί ένας συγκεκριμένος πληθυσμός **ανθρωπομορίων** όταν βρεθεί σε συνθήκες διατάραξης της ισορροπίας».
- ⁷⁵ Σοφία Σολομώντος 1.12-13.
- ⁷⁶ Λεονάρδος (2017) *Διάρκεια ζωής και θάνατος στους διάφορους ζωικούς οργανισμούς ...* Όπ π υσμ 17.
- ⁷⁷ Δημολιάτης & Σιδεράς (2019). Το θάνατο Εγώ μας Η επί της Γης αθανασία τού ανθρώπου ... Όπ π υσμ 73.
- ⁷⁸ Βούλγαρης Ε. (2005). *Διατριβή περί Ευθανασίας ...* Όπ π υσμ 29: σελ. 106.
- ⁷⁹ Δαμασκηνοῦ, Αγίου Ἰωάννου (676-749 μΧ). *Ἐκδοσις ακριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ...* Όπ π υσμ 52.
- ⁸⁰ Επικτήτος (50-138 μΧ). *Ἐγχειρίδιον ...* Όπ π υσμ 51.
- ⁸¹ Gandhi, Arun [Γκάντι, εγγονός τού Μαχάτμα]: *Μαχάτμα Γκάντι: Το δώρο του θυμού: 11 μαθήματα ζωής για το σύγχρονο κόσμο*. Εκδόσεις Διόπτρα. Αθήνα 2018 σ 272. biblionet.224798. Σελίδα 158: «Πολλοί από εμάς κάνουμε διαθήκη για να μοιράσουμε τα υλικά αγαθά μας – τα χρήματα, τα σπίτια, τα κοσμήματα που θέλουμε να περάσουν στην επόμενη γενιά. Τι γίνεται όμως με την ηθική κληρονομιά που αφήνουμε πίσω μας; Οι γονικές μας μέθοδοι – και το αν δίνουμε ή συγκρατούμε την αγάπη μας – έχουν απήχηση σε πολλές γενιές μετά από εμάς.»
- ⁸² Πώς Μαθαίνει ο Εγκέφαλος; (ΠΜΕ). Ημερίδα, Τμήμα Ιατρικής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 29 Νοε 2017. Πρόγραμμα: [PDF](#). Βίντεο: [video](#) και [video](#).
- ⁸³ Πώς Μαθαίνει ο Εγκέφαλος; (ΠΜΕ). 1^ο Διεπιστημονικό Συμπόσιο, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 1-3 Ιουν 2018: <https://pme.conf.uoi.gr/>. Πρόγραμμα και βίντεο όλων των ομιλιών: [programa+video](#).
- ⁸⁴ Δημολιάτης Ι. «Εγώ και ο θάνατός μου: **Φροντιστές ανίατα πασχόντων συγγενών** και ο συγγραφέας απαντούν στο πότε πρέπει να πεθάνουν αυτοί οι ίδιοι.» Εταιρεία Μελέτης Καρκίνου Πεπτικού Συστήματος (ΕΜΚΑΠΕΣ), Διεθνές Συνέδριο "Τέλος της ζωής στον καρκίνο: Η ανατριχίλα των συνόρων". Χάλκη, 18-21/6/2015: <https://www.emkapes.gr/>, βίντεο 2^{ης} ημέρας, λεπτά 5:13:17–5:43:20. Βίντεο: [video](#).
- ⁸⁵ Γάτσιου Κ, Δημολιάτης Γ. «Πότε πρέπει να πεθαίνουμε (ΠΠΠ). **Η απάντηση της κοινωνίας**: Όταν κάποιος δεν αυτοεξυπηρετείται, δεν υπάρχει μέλλον. Αφηγήσεις φροντιστών ανίατα πασχόντων». *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής* 2016, 33 (συμπληρωματικό τεύχος 1): 47-53: <https://www.mednet.gr/archives/2016-sup/47per.html>.
- ⁸⁶ Γάτσιου Κ., Δημολιάτης Γ. «Η απάντηση της κοινωνίας: όταν κάποιος δεν αυτοεξυπηρετείται, δεν υπάρχει μέλλον. **Αφηγήσεις φροντιστών ανίατα πασχόντων**.» > Κορυφή 2^{ης} σελίδας > ΠΡΑΚΤΙΚΑ > Συνεδρία Π6.
- ⁸⁷ Ρεθυμιωτάκη Ελένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νομικής ΕΚΠΑ, Πρόεδρος Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής: «Ευθανασία και προγενέστερες οδηγίες». Στο: Ορθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, 2018: *Η ζωή πριν το θάνατο: εύ ζην και εύ θνήσκειν*. [OAK 2018 I-zoi-prin-to-thanato Praktika-ppp2 pdf](#): «Από νομοτεχνική άποψη η χρήση του όρου "διαθήκη ζωής" είναι εσφαλμένη διότι αφορά μεταθανάτια διάθεση περιουσιακού στοιχείου του διαθέτη και όχι αυτοδιάθεση του προσώπου εν ζωή», σελ.1, υσμ 1.
- Ωστόσο: (1)** το πιο σημαντικό περιουσιακό στοιχείο του καθενός-μας είναι το σώμα-του, **(2)** η διαθήκη ζωής γίνεται "εν ζωή" = τότε που έχουμε δικαιοπρακτική ικανότητα για τότε που δεν θα έχουμε = για όταν θα είμαστε νομικά νεκροί (βλ. επόμενη υσμ), για τότε που θα είναι νεκρό το διανοητικό Εγώ-μας (αν είναι ζωντανό δεν υπάρχει κανένας λόγος για οποιαδήποτε διαθήκη ή οδηγία) = για τότε που «Η τεχνητή παράταση της αισθητής ζωής όταν η νοητή έχει γίνει απαράδεκτη, αποτελεί διαδικασία το ίδιο αφύσικη όσο και η βίαιη διακοπή της» (Σιδεράς 2016, υσμ 11) = "Η τεχνητή παράταση της σωματικής ζωής όταν η διανοητική έχει πεθάνει είναι εξίσου αφύσικη όσο η βίαιη διακοπή της." (Δημολιάτης & Σιδεράς 2019, υσμ 73) **(3)** Τις οδηγίες μπορεί κάποιος να μην τις ακολουθήσει. Τη διαθήκη δεν υπάρχει ούτε ένας που του επιτρέπεται να μην την τηρήσει. Το επιχείρημα **3** αρκεί για επαναφορά του σωστού όρου "διαθήκη", το **2** δίνει τη βιολογική-του τεκμηρίωση, το **1** τη φιλοσοφική-του θεμελίωση. Στα περιστατικά που περιγράφονται στο: Δημολιάτης (2020): όπ π υσμ 46: «2.2 Η τμήση του

- άτητου της Κοινωνίας», **ούτε** «από νομοτεχνική άποψη η χρήση του όρου "διαθήκη ζωής" είναι εσφαλμένη» διότι «αφορά [κυριολεκτικά] μεταθανάτια διάθεση περιουσιακού στοιχείου του διαθέτη»: του σώματός του.
- ⁸⁸ «Δεν ξέρω τι λέτ' εσείς οι γιατροί, για μιάς [τους νομικούς] ο ανοίκος είναι νομικά νεκρός [δεν έχει δικαίωμα δικαιοπραξίας]»: Αχιλλέας Κουτσοράδης, Καθηγητής Νομικής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πιθανότατα στο 9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Νόσου Alzheimer και Συγγενών Διαταραχών και 1ο Μεσογειακό Συνέδριο Νευροεμφυλιστικών Νοσημάτων, Θεσσαλονίκη 2016 (ατυχώς δεν μπόρεσα να εντοπίσω το σχετικό βίντεο ή το πρόγραμμα).
- ⁸⁹ Δημολιάτης Γ. Η απάντησή μου: **Πότε πρέπει να πεθάνω εγώ**: Στην ώρα μου, ούτε πρόωρα ούτε μετάωρα. Η διαθήκη μου. *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής* 2016, 33 (συμπλήρωμα 1): 54-56: [pdf](#).
- ⁹⁰ Η Διαθήκη Ζωής μου. **Συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο**: σς 11: [pdf](#).
- ⁹¹ Παπαληγούρα Ζαΐρα. Οι ψυχολογικές ανάγκες των ασθενών που πεθαίνουν. Εταιρεία Μελέτης Καρκίνου Πεπτικού Συστήματος (ΕΜΚΑΠΕΣ), Διεθνές Συνέδριο "Τέλος της ζωής στον καρκίνο: Η ανατριχίλα των συνόρων". Χάλκη, 18-21/6/2015: <https://www.emkapes.gr/>, βίντεο 3^{ης} ημέρας, λεπτά 7:33:00–8:00:26: [Video](#). Το παράθεμα «**Ο καλός θάνατος ορίζεται από τον ίδιο τον ασθενή**» στο λεπτό 7:42:26. Η εισήγηση δημοσιεύτηκε στο περιοδικό του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης *Ιατρικά Θέματα*, 2015, 69: 13-17: [PDF](#).
- ⁹² Η Μεγάλη Κραγή των Εντατικολόγων ... Όπ π υσμ 58.
- ⁹³ Λεονάρδος (2017). Διάρκεια ζωής και θάνατος στους διάφορους ζωικούς οργανισμούς ... Όπ π υσμ 17.
- ⁹⁴ Δημολιάτης & Σιδεράς (2019). Το θάνατο Εγώ μας: Η επί της Γής αθανασία τού ανθρώπου ... Όπ π υσμ 73.
- ⁹⁵ Για ρίξτε μια ματιά γύρω σας...
- ⁹⁶ Morgan, Elain. *Η Καταγωγή της Γυναίκας*. (Τίτλος πρωτοτύπου: *The Descent of Woman*. Souvenir Press Ltd, London 1972.) Μετάφραση Αλέξανδρος Κοτζιάς, εκδόσεις Ράππα, 1973, σς 316, biblionet.gr/19356. «Οι νέες αντισυλληπτικές μέθοδοι, αν και ακόμα σε νηπιακή ηλικία, έβαλαν φωτιά σε μακρύ φωτίλι, στην άκρη του οποίου θα εκραγεί η εξελικτική βόμβα [...] Αν χάσουμε την από αιώνων παράδοση ότι η μητρότητα συνεπάγεται [υψηλή] κοινωνική θέση, τότε **παιδιά θα έχουν μόνον οι γυναίκες που τα επιθυμούν σφόδρα: οι άλλες θα αφανιστούν μέσ σε μια γενιά**»: Το παράθεμα από τις σελ. 283 και 308, ελαφρότατα προσαρμοσμένο.
- ⁹⁷ Αλιέντε, Ιζαμπέλ. *Οι γυναίκες της ψυχής μου*. (Τίτλος πρωτοτύπου: *Mujeres del alma mia*, Βαρκελώνη 2020.) Μπφρ Αγγελική Βασιλάκου. Ψυχογιός, α' έκδοση, Αθήνα 2021, σς 224, biblionet.gr/255957. «Οι δύο εγγονές μου αποφάσισαν να μην κάνουν παιδιά, γιατί απαιτούν πολύ κόπο και υπάρχει υπερπληθυσμός στον πλανήτη. Από τη μία λυπάμαι που χάνουν αυτή την εμπειρία, που υπήρξε υπέροχη για μένα, από την άλλη χαίρομαι που οι γυναίκες έχουν επιλογή. **Φοβάμαι, ωστόσο, ότι η οικογένειά μας θα εκλείψει, εκτός κι αν ο εγγονός μου καταφέρει να βρει κάποια πρόθυμη σύντροφο.**» (σ 178) = Το (σούπερ) εγωιστικό μμίδιο εναντίον του εγωιστικού γονιδίου!! ([Ντόκις 1976](#).) Το σούπερ ναρκισσιστικό Εγώ. Ο σούπερ ΕΓΩ (ο αντίποδας του ΥΠΕΡΕΓΩ τού Φρόιντ). Κυριολεκτικά μέσα σε μια γενιά!!! Πώς μπόρεσε η Elain Morgan και πρόβλεψε με τόση ακρίβεια; (προηγούμενη υσμ).
- ⁹⁸ Λουκάς 23,34: Πατέρα, συγχώρησέ τους, δεν ξέρουν τι κάνουν.
- ⁹⁹ el.wiktionary.org **μωραίνει Κύριος ον βούλεται απολέσαι**: Τελευταία τροποποίηση 5-2-2022.
- Μωρίας παραλογισμός: «**Φθάσαμε στο σημείο να πληρώνουμε ενάμισι εκατομμύριο δολάρια για να βρούμε ένα νεφρό για μεταμόσχευση. [...] Μα ενάμισι εκατομμύριο δολάρια είναι ο προϋπολογισμός της Ουγκάντα. Καταλαβαίνετε δηλαδή τί παραλογισμός μάς έχει κυριεύσει;**» Τριχόπουλος (2000), όπ π υσμ 5.
- ¹⁰⁰ Με **μαύρα** η δική μου επέκταση του Επιγράμματος προς Ερυθραίς: «**Ού το θανείν εστί κακόν επει τό γε μοίρ' επέκλωσεν, αλλά το πριν ηλικίας και γονέων πρότερον**». Κατσουγιαννόπουλος (1994): όπ π υσμ 68: σελ.116.
- ¹⁰¹ Το επίγραμμα της προηγούμενης υποσημείωσης μαρτυρείται ευρύτατα στον αρχαίο κόσμο: Julia Lougovaya. «The History of a Motif in Funerary Epigrams from Karystos to the Phrygian Hinterland». *The Canadian Institute in Greece, «Euboea and Athens: Proceedings of a Colloquium in Memory of Malcolm B. Wallace, Athens 26-27 June 2009»*: 2011: 397-416. <https://www.academia.edu/2366169/>.
- ¹⁰² Κλαούζεβιτς, θεωρητικός του πολέμου. Στο: Κονδύλης, Παναγιώτης. *Η Θεωρία του Πολέμου*. 1η έκδοση. Θεμέλιο 1997: 382.